

Ymyriadau ariannol
Llywodraeth Cymru Covid-19:
Dadansoddiad o fuddiolwyr Cymru

Rhagfyr 2020

Crynodeb gweithredol	3
1 Cyflwyniad	6
2 Cronfa Cadernid Economaidd Cam 1 a 2	13
3 Cynllun Benthyciad Busnes Covid-19 Cymru	32
4 Grantiau Trethi Annomestig	41
5 Casgliadau ac argymhellion	43

Andrew Henley, Nikos Kapitsinis, Max Munday, ac Annette Roberts

Uned Ymchwil Economi Cymru, Ysgol Busnes Caerdydd
mundaymc@cf.ac.uk

Am wybodaeth bellach neu i gyflwyno adborth a chynigion ymchwil,
e-bostiwch: DirnadEconomi@bancdatblygu.cymru

*Mae'r SYG wedi cyngori ar gynhyrchu'r adroddiad hwn ond nid yw'n gyfrifol
am y safbwyntiau na'r ystadegau a gyflwynir ac nid yw wedi dilysu'r cynnwys.*

Dirnad Economi Cymru Cyfyngedig, Uned J Pentref Busnes Iâl, Ellice Way, Wrecsam, Cymru, LL13 7YL, 11001584.

Banc Datblygu Cymru ccc (Development Bank of Wales Plc) yw cwmni daliannol Grŵp sy'n masnachu fel Banc Datblygu Cymru. Mae'r Grŵp yn cynnwys nifer o is-gwmnïau sydd wedi'u cofrestru gydag enwau gan gynnwys y llythrennau cyntaf BDC. Mae Banc Datblygu Cymru ccc yn gwmni cyllid datblygu sy'n eiddo llwyr i Weinidogion Cymru ac nid yw wedi'i awdurdodi na'i reoleiddio gan yr Awdurdod Rheoleiddio Darbodus (ARhD) na'r Awdurdod Ymddygiad Ariannol (AYA). Mae gan Fanc Datblygu Cymru (Banc Datblygu Cymru ccc) dri is-gwmni sydd wedi'u hawdurdodi a'u rheoleiddio gan yr AYA. Sylwch nad yw Banc Datblygu Cymru ccc (Development Bank of Wales Plc) nac unrhyw un o'i is-gwmnïau yn sefydliadau bancio nac yn gweithredu felly. Mae hyn yn golygu nad yw'r un o'r endidau grŵp yn gallu derbyn blaendaliadau gan y cyhoedd. Gellir gweld siart strwythur cyfreithiol cyflawn ar gyfer Banc Datblygu Cymru ccc yn fan hyn bancdatblygu.cymru.

Crynodeb gweithredol

Ymateb Llywodraeth Cymru i Covid-19

Yr adroddiad hwn yw'r cyntaf mewn rhaglen waith tymor hwy i ymchwilio i effeithiolrwydd ymyriadau cyllid busnes trwy Gronfa Cadernid Economaidd (CCE) Llywodraeth Cymru. Penderfynodd Gweinidogion Cymru ar gyfres o ymatebion ychwanegol i gynorthwyo busnesau a gafodd eu heffeithio gan Covid-19, a chyda'r rhain fe ddatblygwyd rhai eraill i ategu ymyriadau ledled y DU fel y Cynllun Cadw Swyddi. Roedd y CCE yn rhan allweddol o becyn ysgogiad cyhoeddus o gyfrannau digynsail i gefnogi busnesau yng Nghymru. Roedd ymyrraeth amserol yn holl bwysig, yn enwedig o ystyried y problemau sy'n wynebu busnesau yng Nghymru yn ail a thrydydd chwarter 2020. Mae'n bwysig cydnabod cyflymder ymyriadau Cymru, gyda'r cynlluniau cyllido yn cael eu datblygu a'u cyflawni dros gyfnod o bedwar i bum mis yn ystod 2020.

Hyd yn hyn mae busnesau sydd wedi'u lleoli yng Nghymru wedi derbyn cyfanswm o dros £3.1bn mewn grantiau gan Lywodraethau'r DU

a Chymru. Yn ogystal, mae cwmnïau wedi cael mynediad at gronfeydd benthyciad penodol, trwy Fanc Busnes Prydain a Banc Datblygu Cymru, gyda chyfanswm o dros £1.8bn eisoes wedi'i fenthycu i gwmnïau yng Nghymru o'r cyfansymiau hyn, **mae'r CCE a mesurau cysylltiedig gan gynnwys y cynllun Cyfraddau Annomestig wedi cyfrif am bron i £1bn mewn grantiau i fusnesau yng Nghymru, a dros £90m mewn benthyciadau.**

Mae ymyriadau CCE yr ymchwiliwyd iddynt yn yr adroddiad hwn yn cynnwys grantiau busnes Cam 1 a 2 a weinyddir gan Lywodraeth Cymru a Chynllun Benthyciad Busnes Covid-19 Cymru a reolir gan Fanc Datblygu Cymru. Mae'r adroddiad hwn hefyd yn ystyried y Cyfraddau Grantiau Annomestig (GCAn) a weinyddir gan awdurdodau lleol. Yn fwy diweddar, mae cynlluniau eraill wedi agor i gwmnïau yng Nghymru ar gyfer ceisiadau ac ni chaiff y rhain eu dadansoddi yn yr adroddiad cychwynol hwn.

Canfyddiadau cychwynol - Grantiau Cam 1 a 2 CCE

Mae 2 Gam cyntaf y CCE wedi darparu dros £200m o grantiau i gefnogi busnesau yng Nghymru.

Mae cyfanswm y grantiau busnes CCE hyn wedi cefnogi bron i 12,000 o gwmnïau / sefydliadau yng Nghymru a 125,000 o swyddi (llawn amser a rhan-amser), sy'n cynrychioli tua 10.5% o gyfanswm cyflogaeth yng Nghymru.

Cyfartaledd y cyllid a ddyfarnwyd ar gyfer pob cais llwyddiannus i BBaCh oedd oddeutu £15,620. Ar gyfartaledd, roedd y swm a gymeradwywyd ar gyfer BbaCh ychydig dros 77% o werth y cronfeydd y gwnaeth cwmnïau yng Nghymru gais amdanynt.

Roedd bron i 80% o'r cwmnïau wnaeth eu derbyn yn fusnesau micro, a derbyniodd y cwmnïau hyn grant o bron i £10,000 ar gyfartaledd. Roedd cwmnïau bach yn cynnwys 18% o gwmnïau â chymorth gyda chyllid cyfartalog o bron i £31,000 y cwmni. Roedd cwmnïau canolig yn cyfrif am bron i 3% o'r cwmnïau sy'n eu derbyn, gyda grant o bron i £74,000 ar gyfartaledd. Derbyniodd cwmnïau mawr grant o tua £302,000 ar gyfartaledd.

Gallai effeithiau ehangach y gefnogaeth fod yn sylweddol, gyda miloedd lawer o swyddi pellach yn cael eu cefnogi'n anuniongyrchol mewn busnesau cysylltiedig trwy effeithiau cadwyn gyflenwi ac effeithiau gwariant cyflog.

Crynodeb gweithredol

Cefnogodd CCE gyfran gymharol uchel o gyflogaeth mewn ardaloedd awdurdodau lleol a nodweddir gan werth ychwanegol crynswth cymharol is y pen o'i gymharu â chyfartaledd y DU, er enghraifft, Blaenau Gwent, Sir Gaerfyrddin, Conwy, Gwynedd, Ynys Môn, Merthyr Tudful, RhCT a Sir Benfro. Yna llwyddodd ymyriadau CCE i fod yn arbennig o lwyddiannus wrth gefnogi gweithgaredd economaidd mewn rhannau o Gymru sy'n dioddef o anfantais economaidd-gymdeithasol barhaus.

Roedd y diwydiannau gyda'r cyfraddau manteisio uwch o'r cymorth yn cynnwys y sector adeiladu, gwasanaeth bwyd a diod, manwerthu, twristiaeth a thrafnidiaeth.

Roedd cymorth Cam 1 a 2 yn tueddu i gefnogi gweithgaredd mewn sectorau mwy llafur-ddwys yn economi gyfoes Cymru, a chyda chefnogaeth yn canolbwyntio ar gynnal lefelau cyflogaeth trwy rannau cynnar yr argyfwng.

12,000

o fusnesau wedi eu cefnogi

125,000

o swyddi wedi eu cefnogi

Cynllun Benthyciad Busnes Covid-19 Cymru (CBBCC)

Cefnogodd CBBCC, a gaeodd ddiwedd mis Gorffennaf, 1,332 o fusnesau, gydag arian ymrwymedig o dros £92m, sy'n cynrychioli bron i £69,000 ar gyfartaledd fesul busnes a gynorthwyir.

Amcangyfrifir bod dros 16,000 o swyddi yn cael eu diogelu gan y cynllun. Ar gyfartaledd diogelwyd tua 12 o swyddi ym mhob cwmni.

Helpodd CBBCC i ddiogelu tua 2.5% o swyddi gweithgynhyrchu busnesau bach a chanolig yng Nghymru, a chynorthwyodd rhwng 0.5% ac 1.0% o fusnesau bach a chanolig Cymru mewn gweithgynhyrchu. Yn yr un modd ym maes adeiladu, ac yn y sectorau cyfanwerthu ac ati, diogelwyd bron i 2.5% o gyflogaeth busnesau bach a chanolig.

Mae dosbarthiad diwydiant cyllid CBBCC yn dra gwahanol i ymyriadau CCE eraill.

Mae maint cyfartalog y cwmni sy'n elwa o CBBCC yn wahanol i ymyriadau CCE eraill. Gwelir hyn yn fwyaf amlwg ym maint cyfartalog benthyciadau, o'i gymharu â maint cyfartalog y

grant a gynigir yn ystod ymyriadau CCE Covid-19 Cam 1 a Cham 2. Er enghraifft, roedd maint y benthyciad ar gyfartaledd fwy na phedair gwaith yn fwy na'r cymorth grant a gynigiwyd i bob cwmni busnesau bach a chanolig, gyda hyn yn adlewyrchu'r dibenion gwahanol iawn sy'n sail i'r cyllid benthyciad.

Pen-y-bont ar Ogwr oedd â'r nifer fwyaf o swyddi a ddiogelwyd fesul cwmni â chymorth, gyda bron i 20 o swyddi i bob cwmni, tra bod dros 18 o swyddi wedi'u diogelu fesul cwmni a gynorthwyir gan CBBCC ym Mlaenau Gwent a Chastell-nedd Port Talbot.

1,332

o fusnesau wedi eu cefnogi

16,000

o swyddi wedi eu ddiogelu

Crynodeb gweithredol

Cyfraddau Grantiau Annomestig (GCAn)

Roedd y grant CCE yn seiliedig ar adeiladau yn hytrach na sefydliadau neu fusnesau fel nad yw'n bosibl cyfateb nifer y taliadau â chyfanswm y busnesau sydd wedi'u cefnogi.

Gwnaed ychydig dros 64,000 o daliadau ar wahân gyda chwmmiau a sefydliadau yn derbyn bron i £770m o arian trwy'r cynllun hwn.

64,000

o daliadau

£770m

wedi cael eu dderbyn

Derbyniodd busnesau symiau cymharol fawr o daliadau grant mewn cysylltiad ag adeiladau mewn ardaloedd awdurdodau lleol gwledig fel Gwynedd, Powys, Ceredigion a Sir Benfro. O ran cymesuredd roedd gan yr ardaloedd hyn fwy o adeiladau yn gymwys ar gyfer lefel uwch y grant (h.y. y grant o £25,000 ar gyfer busnesau manwerthu, hamdden a lletygarwch sy'n meddiannu eiddo sydd â gwerth ardrethol rhwng £12,001 a £51,000). Roedd mwy o awdurdodau lleol trefol yn tueddu i dderbyn symiau is y pen o'r boblogaeth.

Casgliadau

Mae'r adroddiad hwn wedi tynnu sylw at arwyddocâd ymyriadau CCE, yn enwedig i fusnesau micro a rhai llai yng Nghymru, a'r busnesau hynny yr effeithir arnynt waethaf gan y pandemig. Mae'r dadansoddiad yn awgrymu y gallai effeithiau ehangach y gefnogaeth fod yn sylweddol, gyda miloedd llawer o swyddi'n cael eu cefnogi'n anuniongyrchol mewn cwmnïau cysylltiedig trwy effeithiau cadwyn gyflenwi ac effeithiau sydd a wnelo gwariant cyflog. Darparodd llawer o fusnesau sylwebaeth yn eu ceisiadau ynghylch eu heffeithiau ehangach yng Nghymru, gan gyfeirio at eu cadwyn gyflenwi, hyfforddiant a buddion cymunedol.

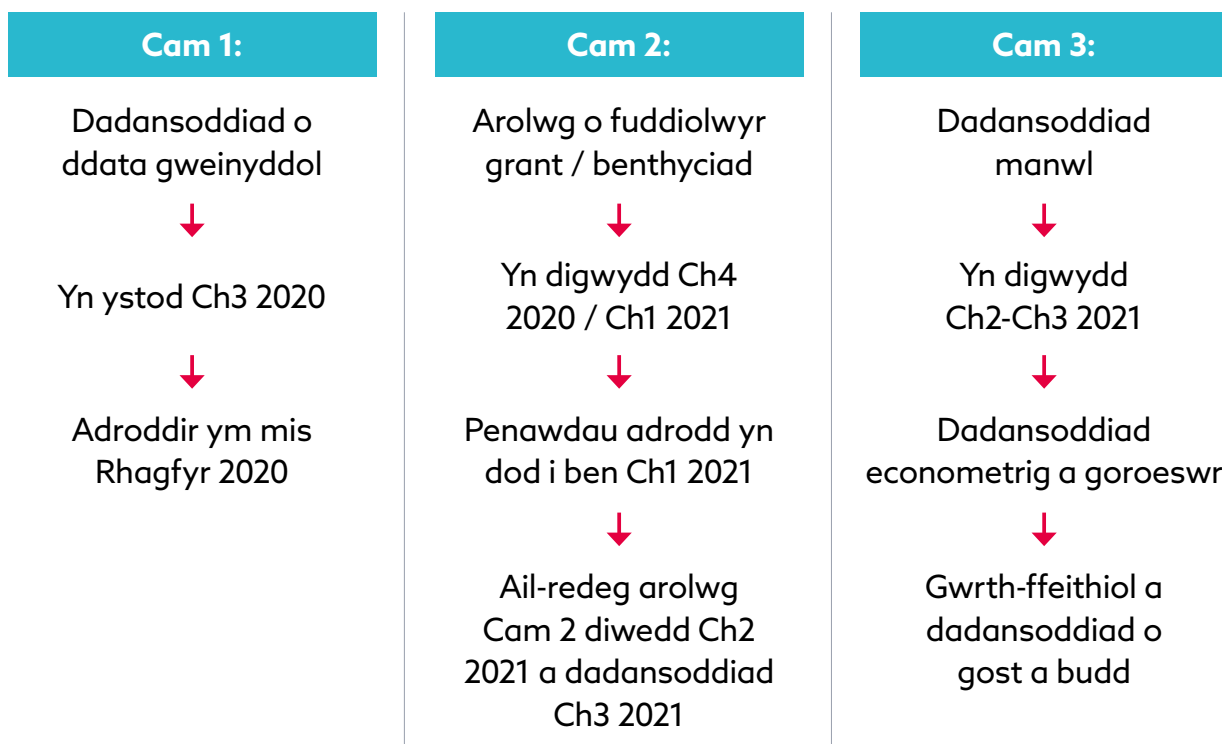
Bydd llawer o gwmnïau a sefydliadau yng Nghymru wedi derbyn cefnogaeth gan wahanol ffynonellau cyllid o fewn a thu allan i'r CCE. Felly mae'n anodd diffinio cyrhaeddiad ymyriadau CCE yn union, o ran cyfanswm y busnesau a'r swyddi a gefnogir ac a ddiogelir, neu effeithiau ar wahân yr ymyrraeth hon a'r cynlluniau cymorth eraill. Bydd ymchwil yn y dyfodol yn chwilio am fewnolwg pellach i effeithiau'r CCE ar gwmnïau yng Nghymru, gyda'r nod o lywio cyfarwyddiadau polisi yn y dyfodol.

1.1 Amcanion yr adroddiad

Dyma'r cyntaf mewn cyfres o adroddiadau pwrpasol DEC, a gomisiynwyd ar y cyd gan Dirnad Economi Cymru, Banc Datblygu Cymru, a Llywodraeth Cymru i archwilio effaith ymyriadau ariannol Covid-19 yng Nghymru. Mae argyfwng Covid-19 yn ystod 2020 wedi cael effaith ddifrifol ar fusnesau ar draws economi Cymru, gydag ychydig iawn o sectorau yn gallu gwrthsefyll y problemau sy'n deillio o'r broses cloi i lawr a chanlyniad economaidd hynny. Cafwyd cyfres o ymyriadau o dan arweiniad Llywodraeth y DU a Chymru i gynorthwyo cwmnïau yng Nghymru ers mis Mawrth 2020. **Mae'r adroddiad hwn yn darparu dadansoddiad cychwynnol o ddata gweinyddol ynghylch ymyriadau dethol.**

Mae'r adroddiad hwn yn ffurfio'r gyntaf o dair elfen o ymchwil werthusol (gweler Ffigur 1) sy'n ceisio archwilio effeithiolrwydd ymyriadau'r llywodraeth i gefnogi cwmnïau lle mae eu rhagolygon wedi cael eu niweidio o ganlyniad i argyfwng Covid-19. Cynhaliwyd y dadansoddiad hwn i raddau helaeth yn ystod trydydd chwarter 2020 ac felly mae'n ymchwiliad archwiliadol i raddau helaeth sydd yn cynnwys rhywfaint o ddata dros dro a allai fod yn destun adolygiad. Mae effeithiau economaidd Covid-19 yn dal i gael eu siapio, ac roedd ymyriadau ychwanegol yn digwydd hyd yn oed ar adeg datblygu'r dadansoddiad hwn.

Ffigur 1.
Dadansoddiad o ymyriadau Covid-19 yng Nghymru

I grynhoi, mae'r rhaglen ymchwil gyffredinol, a fydd yn ymestyn dros gyfnod o 18 mis, yn ceisio:

- Archwilio'r effaith a gynhyrchir gan ymyriadau a roddwyd yn eu lle, ac mae hynny yn gyfyngedig yn yr adroddiad hwn i'r Gronfa Cadernid Economaidd (Cam 1 a 2 Grantiau a Chynllun Benthyciadau Busnes Covid-19 Cymru) Banc Datblygu Cymru a Grantiau Trethi Annomestig.
- Archwilio sut y gweithiodd y cronfeydd hyn a gyflogwyd yng Nghymru gyda mentrau ledled y DU megis Cynllun Cadw Swyddi Covid-19 i ddiogelu gweithgaredd economaidd yng Nghymru.
- Darparu crynodeb lefel gros o ganlyniadau'r ymyriadau detholedig.
- Darparu asesiad gwerth am arian mewn perthynas â chost fesul swydd a ddiogelir gan yr ymyriadau.
- Archwilio effeithiau'r achos Covid-19 ar weithgaredd busnes a dechrau'r broses o ddeall effaith cefnogaeth ariannol wrth liniaru effeithiau.
- Archwilio cadernid tymor hwy'r cwmnïau a'r sefydliadau hynny a lwyddodd i ennill naill ai gymorth grant neu fenthyciad o'i gymharu â'r boblogaeth ehangach o gwmnïau a sefydliadau yn economi Cymru.
- Archwilio'r sefyllfa yn gwrth-ffeithiol trwy asesu a) beth fyddai'r senario debygol pe na bai'r gefnogaeth wedi bod ar gael a b) sut mae busnesau a ddarperir gyda'r gefnogaeth ariannol yn cymharu â charfan heb ei thrin sy'n dangos nodweddion tebyg. Nodir yma fod dosbarthiad busnesau a gefnogir yn sectoraidd iawn ei batrwm, ac felly gallai fod yn anodd dod o hyd i samplau gwrth-ffeithiol o'r un sector yng nghyd-destun yr achos Covid-19.

Nid yw'r gwerthusiad o'r ymyriadau hyn yn syml. Yn benodol, wrth sefydlu ychwanegedd cymorth grant a benthyciadau yn sgil Covid-19 mae'n anodd gwahanu effeithiau. Er enghraifft, mae peth tystiolaeth bod economi'r DU yn symud i ddirwasgiad cyn yr achosion o Covid-19, a bod hyder busnes eisoes yn mynd yn fregus, yn rhannol oherwydd ansicrwydd parhaus ynghylch nodweddion terfynol Brexit. Nodwyd hyn yn adroddiad ACh3 Dirnad Economi Cymru, ac roedd yn amlwg mewn nifer o ddangosyddion hyder.¹

At hynny, roedd economi Cymru eisoes wedi gweld rhai penderfyniadau cyflogaeth sylweddol yn cael eu gwneud gan fuddsoddwyr mewnol yn Ch4 2019, ac i mewn i Ch1 2020. Yna roedd yna debygolrwydd gwirioneddol y byddai rhai buddsoddwyr mewnol mwy yng Nghymru wedi lleihau cyflogaeth ac allbwn yn 2020. Roedd rhywfaint o hyn mewn perthynas â Brexit, ond nid pob un, a gyda rhai achosion yn gysylltiedig â chylch oes cynhyrchion dethol.

¹ <https://developmentbank.wales/sites/default/files/2020-04/EIW%20Quarterly%20report%20Q3%20CYM.pdf>

1.2 Ffocws ymchwil yn yr adroddiad hwn

Mae'r adroddiad hwn yn canolbwyntio ar ymyriadau ariannol dethol a ddefnyddiwyd yn ystod 2020.

Y cyntaf yw cymorth grant Cam 1 a 2 Cronfa Cadernid Economaidd COVID-19 (CCE) gan Lywodraeth Cymru a ganiataodd i gwmnïau a sefydliadau eraill a oedd yn wynebu problemau a ddeilliodd o'r achosion gael cymorth ariannol i fynd i'r afael â materion llif arian tymor byr. Roedd hyn yn cynnwys Cronfa Microfusnes, Cronfa Fach a Chanolig (BbaCh)² a Chronfa Busnesau Mawr eu maint.

Yr ail ymyrraeth CCE oedd cronfa fenthyciadau Llywodraeth Cymru a Banc Datblygu Cymru (Cynllun Benthyciad Busnes Covid-19 Cymru) ar gyfer cefnogi busnesau bach a chanolig a oedd yn cael eu hefeifeithio gan Covid-19. O dan yr ymyrraeth hon, roedd cwmnïau'n gallu cael gafael ar fenthyciadau o hyd at £0.25m ar

gyfradd sefydlog o 2% heb fod angen gwneud unrhyw daliadau llog nac ad-daliadau cyfalaf yn y flwyddyn gyntaf. Darparwyd y benthyciadau yn seiliedig ar faint busnes o ran gwerthiannau, cyflogaeth neu elw.

Y trydydd, yw Grantiau Trethi Annomestig. Roedd y rhain yn darparu grant o £25,000 ar gyfer busnesau manwerthu, hamdden a lletygarwch sy'n meddiannu eiddo sydd â gwerth ardrethol rhwng £12,001 a £51,000; grant o £10,000 i bob busnes sy'n gymwys i gael rhyddhad ardrethi busnesau bach (RhABB) yng Nghymru sydd â gwerth ardrethol o £12,000 neu lai; a grant o £10,000 i'r holl drethdalwyr sy'n gymwys i gael rhyddhad elusennol a rhyddhad Clybiau Chwaraeon Amatur Cymunedol (CChAC), sy'n gweithredu yn y sectorau manwerthu, hamdden a lletygarwch sy'n meddiannu eiddo sydd â gwerth ardrethol o £12,000 neu lai.

1.3 Cyd-destun cymorth ariannol

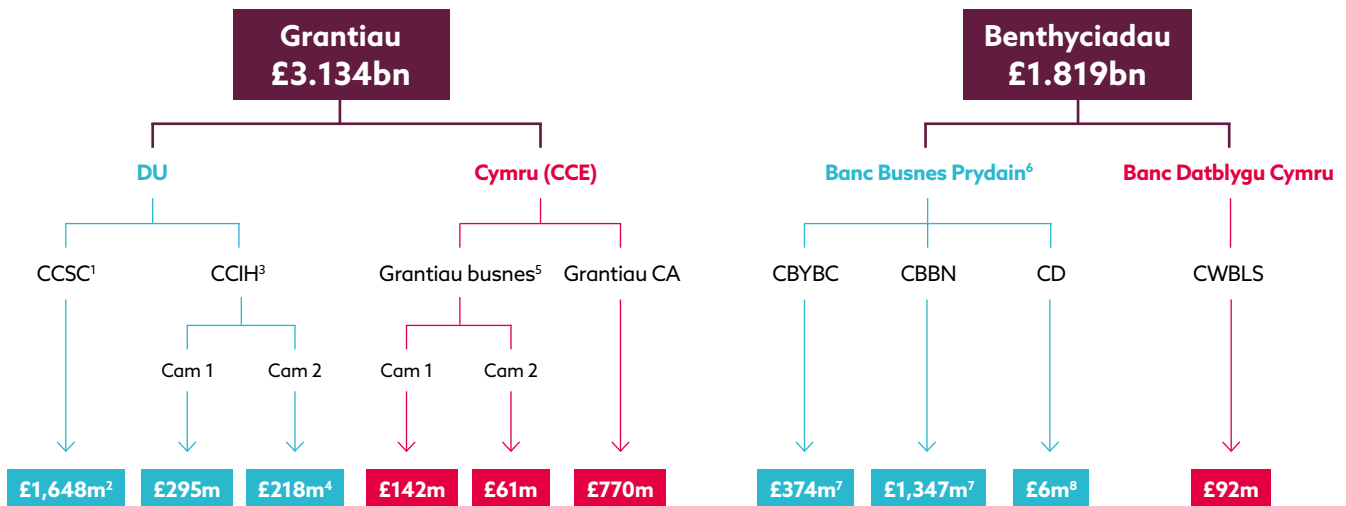
Mae Ffigur 2 yn dangos gwerth hawliadau ar gyfer cynlluniau dethol sydd ar gael i gefnogi busnesau yng Nghymru y mae'r pandemig coronafeirws yn effeithio arnynt. Dylid nodi nad yw hon yn rhestr gyflawn o'r cynlluniau cymorth, gan fod cynlluniau newydd wedi'u cyhoeddi wrth i'r adroddiad hwn gael ei baratoi. Er enghraifft, cyhoeddwyd cefnogaeth ychwanegol mewn perthynas â'r cyfnod clo ataliol yn ystod mis Hydref / Tachwedd 2020, ac nid yw'r cynlluniau hyn a chynlluniau eraill wedi'u cynnwys yn Ffigur 2.

Mae'r cyfansymiau a roddir yn Ffigur 2 yn rhai dangosol yn unig, ac yn destun adolygiad gan fod rhywfaint o'r data yn ddata dros dro ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn. Yn ogystal, mae'r data sydd ar gael ar gyfer Cymru yn ymwneud â gwahanol gyfnodau amser, gyda nifer o'r cynlluniau yn Ffigur 2 yn parhau, a chyda chronfeydd eraill bellach ar gau i geisiadau, ond gyda'r data terfynol ar werth hawliadau yn ddyledus o hyd.

² Mae busnesau bach a chanolig (BBaChau) yn cynnwys unrhyw fusnes sydd â llai na 250 o weithwyr.

Ffigur 2.

Ymyriadau dethol yn y sector gyhoeddus yn ymwneud â chwmnïau yng Nghymru - Amcangyfrif o werth hawliadau

Notes:

1. Roedd disgwyl i'r Cynllun Cadw Swyddi Coronafeirws (CCSC) gau ar 31 Hydref ond mae bellach wedi'i ymestyn i Fawrth 2021.
2. Amcangyfrifir ganol mis Hydref. Yn deillio o ddefnyddio % y gyflogaeth a gadarnhawyd yng Nghymru fel% y DU (tua.4%), ffigur y DU ar 18 Hydref yw £41.4bn.
3. Daeth Cam 2 y Cynllun Cymorth Incwm Hunangyflogaeth (CCIH) i ben ar 19eg Hydref. Dechreuodd Cam 3 ar 1af Tachwedd 2020 a bydd yn parhau ar agor am 3 mis. Mae Llywodraeth y DU wedi cyhoeddi pedwerydd grant a fydd yn rhedeg rhwng mis Chwefror ac Ebrill 2021.
4. Gwerth hawliadau ar ddiwedd Medi 2020.
5. Agorwyd y Grant Datblygu Busnes Cam 3 ar gyfer ceisiadau yn ystod yr wythnos sy'n dechrau 26 Hydref 2020. Dadansoddir hwn mewn adroddiad yn y dyfodol gan DEC.
6. Mae cynlluniau ymyrraeth busnes coronafeirws BBP wedi cael eu hymestyn tan ddiwedd mis Ionawr 2021. Nid yw Cynllun Benthyciad Ymyrryd ar Fusnes Mawr Coronafeirws (CBYB) BBP wedi'i gynnwys yn Ffigur 2 oherwydd diffyg data rhanbarthol, fodd bynnag ym mis Hydref 2020, gwerth 623 o fenthyciadau Roedd £ 4.6bn wedi'i gymeradwyo ledled y DU.
7. Gwerth benthyciadau Cynllun Benthyciad Ymyrryd ar Fusnes Coronafeirws (CBYBC) a Chynllun Benthyciad Bowsio Nôl (CBBN) i gwmnïau yng Nghymru ar 4 Hydref.
8. Benthyciadau Gwerth Cronfa'r Dyfodol (CD) i gwmnïau yng Nghymru ar 18 Hydref.

Fodd bynnag, mae'r wybodaeth yn Ffigur 2 yn darparu rhywfaint o gyd-destun defnyddiol ar gyfer yr adroddiad, gan nodi graddfa debygol amrywiol ymyriadau'r sector cyhoeddus yng Nghymru i gefnogi busnesau. Mae'r cofnod sengl mwyaf yn Ffigur 2 yn ymwneud â'r taliadau a wneir o dan Gynllun Cadw Swyddi Coronafeirws Llywodraeth y DU (CCSC, neu'r cynllun seibiant). Ar 18 Hydref 2020, roedd dros £41bn o daliadau wedi'u gwneud ledled y DU o dan y cynllun hwn³, gydag amcangyfrif o dros £1.6bn o daliadau wedi'u gwneud i Gymru. Mae'r cynllun hwn bellach wedi'i ymestyn i Fawrth 2021.

Gweithredodd y Cynllun Cymorth Incwm Hunangyflogaeth (CCIH) mewn 2 gam yn y cyfnod hyd at ganol Hydref 2020. Cwblhawyd y cyntaf ym mis Gorffennaf, a chaeodd yr ail gam ar 19 Hydref. Cyhoeddwyd camau pellach y cynllun hwn ers hynny. Hyd yn hyn amcangyfrifir bod gwerth hawliadau sy'n ymwneud â Chymru o'r ddau gynllun llywodraeth hyn yn y DU (camau 1 a 2 CCSC a CCIH) bron yn £2.2bn. Bydd y ffigur hwn yn cynyddu unwaith y bydd swm gwerth terfynol y wybodaeth am yr hawliadau ar gael.⁴

Mae cyfanswm o dros £3.1bn o gymorth grant wedi'i ddarparu i fusnesau yng Nghymru naill ai trwy Lywodraethau'r DU neu Gymru ac awdurdodau lleol, trwy'r cynlluniau a nodwyd yn Ffigur 2.

³ <https://www.gov.uk/government/collections/hmrc-coronavirus-covid-19-statistics>

⁴ Sylwch nad yw'r adroddiad hwn yn cynnwys dadansoddiad o ddata Grant Dechrau Busnes Llywodraeth Cymru. Archwilir hyn fel rhan o adroddiadau dilynol DEC.

Yn ogystal â hyn, mae busnesau yng Nghymru hefyd wedi cael mynediad at fenthyciadau ar ffurf cronfeydd penodol, ar gael trwy Fanc Datblygu Cymru, a thrwy Fanc Busnes Prydain (BBP). Mae'r gwerthoedd hyn hefyd yn destun adolygiad, ac maent yn ymwneud â gwahanol gyfnodau amser. Roedd Cynllun Benthyciad Busnes Covid-19 Cymru (CBBCC) ar gael trwy Fanc Datblygu Cymru ac fe'i dadansoddir yn ddiweddarach

yn yr adroddiad hwn. Cwblhawyd y cynllun hwn ym mis Gorffennaf 2020 a chyflenwodd gyfleusterau benthycia o £92m. Yn ogystal â hyn, mae benthyciadau busnes o dros £1.7bn wedi'u darparu i fusnesau yng Nghymru trwy'r cynlluniau BBP. Y mwyaf o gynlluniau'r BBP yn Ffigur 2 yw'r Cynllun Benthyciad Bownsio Nôl (CBBN), a oedd, hyd at ddechrau mis Hydref, wedi benthycia dros £1.3bn i gwmnïau yng Nghymru.⁵

1.4. Pam dadansoddi data gweinyddol?

Bydd y gwerthusiad llawn o effeithiau'r ymyriadau hyn yn cymryd rhai blynyddoedd.

Ond bydd dadansoddiad cynnar a mwy disgrifiadol o ddata gweinyddol o dan elfennau dethol sylfaenol Llywodraeth Cymru ac ymyriadau rhanddeiliaid cysylltiedig yn bwysig am y rhesymau a ganlyn:

- Daeth economi Cymru allan o'r cyfnod clo cenedlaethol llawn ar ddiwedd Ch2 2020 ac i mewn i Ch3 2020. Mae'n annhebygol y bydd arolygon busnes helaeth yn cynhyrchu llawer o werth y tu hwnt i'r hyn sydd wedi'i gynnwys yn y data gweinyddol a gesglir fel rhan o'r ceisiadau grant a benthyciadau yn y cyfnod cychwynnol hwn. Mae llawer o gwmnïau'n dal i geisio gwella, gyda gwybodaeth gyfyngedig am effeithiau tymor hwy tebygol. At hynny, disgwylir i bellhau cymdeithasol gael effeithiau mawr mewn rhai sectorau ymhell ar ôl i gamau cychwynnol y cyfnod clo ddod i ben. Gall dadansoddiad disgrifiadol tymor byr sy'n canolbwyntio ar y data gweinyddol ddarparu cam cychwynnol wrth ddangos cwmpas gwahanol raglenni cymorth, ac sydd mewn gwirionedd yn elwa'n uniongyrchol o gymorth.
- Mae *Arolwg data Effaith Busnes SYG Covid-19* wedi bod yn ddefnyddiol wrth ddarparu amcangyfrifon cyflym o effaith yr argyfwng ar fusnesau ledled y DU, yn ogystal ag ar y nifer sy'n derbyn gwahanol fathau o gefnogaeth.

Fodd bynnag, mae'r arolwg yn gyfyngedig o ran maint ac felly nid yw'n ddelfrydol ar gyfer darparu dadansoddiad manwl yn ôl maint a sector yng Nghymru.

- Mae llawer o'r data cyhoeddedig a fydd yn dangos effeithiau Covid-19 o ran allbwn busnes, gwerth ychwanegol gros ac ati ar ei hôl hi o hyd at ddwy flynedd mewn perthynas â'r amserlen. Er enghraifft, ffynhonnell ddiddorol yn y pen draw fydd dadansoddi cyfrifon lefel cwmni dros y cyfnod a newidiadau mewn gwerthiannau, cyflogaeth, risg credyd ac ati a dadansoddiad o'r math o gwmnïau a arhosodd mewn busnes / a aeth allan o fusnes dros y cyfnod. Fodd bynnag, ni fydd y data ar gyfer y cyfnod Covid-19 (blynyddoedd ariannol) ar gael tan 2021-22. Mae'r data gweinyddol o dan yr amgylchiadau hyn yn darparu gwybodaeth am y mathau o gwmnïau sy'n ceisio cymorth, gyda ffurflenni cais am grantiau a benthyciadau weithiau'n gofyn am wybodaeth ar sut mae amgylchiadau busnes wedi newid ers yr achosion.
- Gallai dadansoddi data gweinyddol helpu i ddatblygu dulliau priodol, offer arolygu a chwestiynau ymchwil ar gyfer camau diweddarach y broses werthuso.

⁵ <https://www.british-business-bank.co.uk/regional-analysis-of-coronavirus-loan-schemes-shows-continued-even-distribution-across-the-uk/>

- Gallai dadansoddiad cynnar o ddata gweinyddol awgrymu'r mathau o broblemau dadansodol y gallai fod angen eu goresgyn. Er enghraifft, bydd nifer fawr o gwmnïau a sefydliadau wedi cael eu 'trin' mewn rhyw ffordd, naill ai trwy ryddhad ardrethi, taliadau seibiant neu fenthyciadau a

grantiau ffafriol. Mae hyn yn arwain at gyfres o broblemau. Gallai fod yn anodd i fusnesau bach a chanolig ddeall effeithiau gwahanol ymyriadau. Y mater i'w ystyried yn hynny o beth yw, a'i mesurau brys cyfun a oedd yn effeithiol neu a oedd mesurau unigol yn fwy effeithiol nag eraill.

1.5. Argaeledd data

Daw'r data gweinyddol ar gyfer yr adroddiad hwn o dair prif ffynhonnell. Daeth data yn ymwneud â Cham 1 a 2 y Cronfeydd Cadernid Economaidd o'r System Cyfrifon Busnes (SCB) gan Lywodraeth Cymru. Casglwyd data o ffurflenni gwybodaeth

ymgeiswyr, a cheir crynodeb o'r wybodaeth sydd ar gael yn Ffigur 3 isod. Roedd angen mwy o wybodaeth ar y ffurflenni cais ar gyfer cwmnïau mawr a bach a chanolig na chan ficro-gwmnïau sy'n cyflogi 1-9 o bobl.

Ffigur 3.

Crynodeb o'r data gweinyddol sydd ar gael i ddechrau i lywio'r dadansoddiad⁶

Micro-gwmnïau Cam 1 a 2 CCE	BBaCh Cam 1 a 2 CCE a Chwmnïau mawr	Cynllun Benthyciad Busnes Covid-19 Cymru	Cyfraddau Annomestig
Cod post, Dosbarthiad Diwydiannol Safonol, rhif cofrestru'r Cwmni	Rhywedd, cod post, Dosbarthiad Diwydiannol Safonol, Rhif cofrestru'r Cwmni	Enw'r cwmni, Dosbarthiad Diwydiannol Safonol, Awdurdod Unedol, rhif rheol y cwmni a rhif TAW (lle bo hynny'n berthnasol)	Cod post
Cyflogaeth a gefnogwyd	Cyflogaeth a gefnogwyd ac wedi'u diogelu	Dyddiad y buddsoddiad	Cymhwyster am grantiau o wahanol feintiau
Gwerthiant	Gwerthiant	Swm y buddsoddiad	Math o eiddo a disgrifiad ohono
Eitemau mantolen ddethol	Eitemau mantolen ddethol	Swyddi wedi'u diogelu	
Crynodeb o statws C19 h.y. cau i lawr, cau i lawr yn rhannol ac ati	Crynodeb o statws C19 h.y. cau i lawr, cau i lawr yn rhannol ac ati	Gwybodaeth am gyfle cyfartal	
Cymorth arall yn seiliedig yng Nghymru a dderbyniwyd	Cymorth arall yn seiliedig yng Nghymru a dderbyniwyd	Roedd data ychwanegol ar gyflogaeth gadarn yn ôl cyfwerth â llawn amser a gwerthiant, a nodweddion rhyw a BAME (Du, Asiaidd a lleiafrif ethnig) hefyd.	
Grant / benthyciad a dderbyniwyd	Grant / benthyciad a dderbyniwyd		
Cam 2 yn unig: rhywedd, gwybodaeth BAME ac anabledd	Swyddfa masnachu neu swyddfa gofrestredig		
	Maes testun ar gyfer mynegi sut yr effeithiwyd arnynt yn eu geiriau eu hunain		
	Staff a chyflogau wedi'u diogelu		
	Costau sefydlog cymwys		
	Dewislen gwmpo ar sut y cyllidwyd y cwmni ar ôl Mawrth 2020		
	Gwybodaeth BAME ac anabledd		

⁶ Nodir bod angen i ymgeiswyr dethol mwy o CCE gyflwyno Contract Economaidd yn dilyn eu cais am grant a gallai hyn fod yn ffynhonnell wybodaeth ddefnyddiol ar gyfer rhannau diweddarach y gwerthusiad.

Mae data a gasglwyd o rai meysydd yn y ffurflenni cais o ansawdd gwell ac yn fwy cynhwysfawr nag eraill. Roedd yn ymddangos bod rhai cwmnïau a oedd yn ymgeisio wedi camddeall y broses o gael amcangyfrif o gyflogaeth cyfwerth â llawn amser (CLIA). Efallai mai'r hyn sy'n fwy o broblem yw bod ymgeiswyr yn hunan-lenwi gwybodaeth mewn perthynas â diwydiant. Mae hyn yn arwain yn y dadansoddiad canlynol at nifer fawr o dderbynwyr grantiau yn cael eu dosbarthu fel 'Arall' tra byddai'r disgrifiad o weithgaredd mewn rhannau eraill o'r ffurflen gais yn gosod rhai ohonynt o bosibl yn un o'r categorïau diwydiant a ddiffiniwyd ymlaen llaw ar y ffurflenni. Mae hefyd yn bwysig cydnabod bod y data BAS yn cynnwys cyfres o feysydd testun agored mewn perthynas â 'sefyllfa fusnes' sy'n llawn manylion ond yn broblemus i'w dadansoddi'n systematig.

Mae Ffigur 3 hefyd yn datgelu rhywfaint o amrywiad yn y data cychwynnol sydd ar gael i'r tîm ymchwil o'r gwahanol ffynonellau. Er enghraifft, roedd data gan yr awdurdodau lleol yn ymwneud â'r gronfa Cyfraddau Annomestig wedi'i gyfyngu i god post, cymhwysedd a math o eiddo. Mae hyn yn golygu bod y gwahanol gynlluniau eang yn cael eu harchwilio ar wahân yn yr hyn sy'n dilyn ond gyda hyn yn arwain at heriau o ran, er enghraifft, i ba raddau yr oedd cwmnïau sy'n derbyn benthyciadau Banc Datblygu Cymru hefyd wedi derbyn grantiau o dan gynlluniau eraill Llywodraeth Cymru.

Er gwaethaf amrywiad yn y symiau o ddata gweinyddol o'r gwahanol ffynonellau, fe'i defnyddir yn yr adroddiad hwn i:

- Ddatblygu cyfres o dablau sy'n caniatáu disgrifiad o fuddiolwyr cadarn a sefydliadol o ran maint / sectorau / daearyddiaeth busnes ac i archwilio lle y bu galw arbennig o gryf / gwan am gymorth grant a benthyciadau.
- Darparu dadansoddiad cychwynnol o nifer y gweithwyr y mae'r cyllid grant a benthyciadau yn helpu i'w ddiogelu, er y gwerthfawrogir y bydd cronfeydd ac ymyriadau eraill yn diogelu'r un gweithgaredd.
- Archwilio nodweddion rhyw ac ethnigrwydd perchnogion busnes sydd wedi derbyn benthyciadau a grantiau.
- Archwilio'r ystod o ymyriadau o dan arweiniad Llywodraeth Cymru a'r DU sydd wedi bod o fudd i gwmnïau a sefydliadau Cymru trwy gyfnod cychwynnol argyfwng Covid-19.
- Archwilio cynnwys unrhyw feysydd testun mynegi'n rhydd o ran effeithiau Covid-19 ar fusnesau.
- Darparu amcangyfrifon o faint o weithgaredd economaidd Cymru sydd wedi'i gefnogi gan ymyriadau a wnaed gan Lywodraeth Cymru a Banc Datblygu Cymru.
- Archwiliwch i ba raddau y mae cymorth grant a benthyciadau wedi'u darparu i ddiwydiannau yng Nghymru a nodweddir gan nodweddion cynhyrchiant cymharol uchel neu isel.
- Datblygu cyfres o gasgliadau ac argymhellion sy'n llywio elfennau diweddarach y rhaglen ymchwil.

2.1. Penawdau

Roedd cyfanswm gwerth y grantiau i fusnesau Cymru o dan Gam 1 a 2 CCE dros £200m gyda dros 90% o'r cronfeydd hyn yn mynd i BBaCh.

O dan Gam 1 y CCE derbyniodd tua 6,926 o fusnesau bach a chanolig⁷ £124.6m o gyllid, ar ôl gwneud cais am £167.7m (h.y. cyfradd gymeradwyo 74%), a derbyniodd 52 o gwmnïau mawr £17.4m, ar ôl gwneud cais am £22.4m (h.y. cyfradd gymeradwyo o 78%). Amcangyfrifir bod y grantiau i fusnesau bach a chanolig wedi cefnogi 75,205 o swyddi (amser llawn a rhan-amser). Y cyllid ar gyfartaledd fesul cais llwyddiannus i fusnesau bach a chanolig oedd £17,990, a'r cyllid cyfartalog fesul swydd a gefnogir mewn busnesau bach a chanolig (amser llawn a rhan-amser) oedd £1,656. Cyllid cyfartalog ar gyfer pob swydd a ddiogelir (amser llawn a rhan-amser⁸) oedd £1,412.⁹

Roedd grantiau i gwmnïau mawr o dan Gam 1 yn cefnogi 21,319 o swyddi (llawn amser a rhan-amser). Y cyllid cyfartalog ar gyfer pob cais cwmni mawr llwyddiannus oedd £334,000, a chyllid cyfartalog fesul swydd a gefnogir (amser llawn a rhan-amser) oedd £814, gyda chyllid

cyfartalog fesul swydd a ddiogelir (amser llawn a rhan amser) o £921.

O dan Gam 2 y CCE, derbyniodd 4,772 o fusnesau bach a chanolig £58.1m o gyllid, gan gefnogi cyfanswm o 22,236 o swyddi (amser llawn a rhan-amser). Y cyllid cyfartalog fesul busnes bach a chanolig oedd £12,167 (yn is na'r cyfartaledd o £17,990 yng Ngham 1), a chyllid cyfartalog fesul swydd a gefnogir (amser llawn a rhan-amser) oedd £2,611 (yn uwch na'r cyfartaledd o £1,656 yng Ngham. 1). Y cyllid cyfartalog ar gyfer pob swydd a ddiogelir (amser llawn a rhan-amser) oedd £1,612.

Yn ogystal, derbyniodd 14 busnes mawr gyllid o £2.6m, gan gefnogi 5,692 o swyddi (llawn amser a rhan-amser). Y cyllid cyfartalog fesul cwmni mawr oedd £183,000 (yn is na'r cyfartaledd o £334,000 yng Ngham 1), a'r cyllid cyfartalog fesul swydd a gefnogir (amser llawn a rhan-amser) oedd £450 (yn is na'r cyfartaledd o £ 814 yn y Cyfnod. 1), gyda chyllid ar gyfartaledd fesul swydd a ddiogelir mewn cwmnïau mawr (amser llawn a rhan-amser) o £682.

2.2. Cyflogaeth a gefnogwyd o dan Gam 1 a 2

Mae Ffigur 4 yn datgelu data cyflogaeth pennawd sy'n ymwneud â chynlluniau Cam 1 a 2. Er enghraifft, roedd gweithgaredd Cam 1 a 2 yn cefnogi dros 104,000 o swyddi amser llawn ac ychydig dros 20,000 o swyddi rhan-amser.

Yn gyfan gwbl, cefnogodd y ddau Gam gyda'i gilydd 97,400 o swyddi amser llawn a rhan-amser mewn busnesau bach a chanolig, a 27,011 mewn cwmnïau mawr.

⁷ Mae hyn yn cynnwys micro fentrau sy'n cyflogi 1-9 o bobl.

⁸ Yn seiliedig ar gwmnïau (bach, canolig a mawr) a adroddodd bod cyflogaeth wedi'i ddiogelu.

⁹ Nid oedd data ar gyflogaeth wedi'i ddiogelu ar gael ar gyfer micro-gwmnïau a oedd yn cynrychioli nifer fawr o'r busnesau a enillodd gefnogaeth. Am y rheswm hwn mae llawer o'r dadansoddiad o'r diwydiant a dosbarthiad daearyddol y gweithgaredd a gefnogir gan y grantiau yn seiliedig ar gyfanswm cyflogaeth yn y cwmnïau a gyda hyn yn cael ei adrodd gan gwmnïau o bob dosbarth maint.

Ffigur 4.

Penawdau-Cyflogaeth a gefnogir o dan Gam 1 a 2 y Gronfa Cadernid Economaidd (CCE)

	Cam 1 a 2 CCE Covid-19 (BBaCh)	Covid-19 CCE Cam 1 a 2 (Cwmnïau mawr)	Cyfanswm
Llawm amser	80,839	23,605	104,444
Rhan amser	16,602	3,406	20,008
Cyfanswm y swyddi (LIA a RhA)	97,441	27,011	124,452
Cyferth â llawn amser	89,140	25,308	114,448
% y gyflogaeth yng Nghymru a gefnogwyd	8.2%	2.3%	10.5%
% y gyflogaeth mewn BBaCh Cymru a gefnogwyd	13.2%	n/a	n/a

Mae'n ddefnyddiol cymharu cyfanswm y gyflogaeth a gefnogir gan yr CCE â chyfanswm cyflogaeth yng Nghymru a chyfanswm y gyflogaeth mewn busnesau bach a chanolig yng Nghymru, a gyda llawer o'r cymorth yn canolbwyntio ar gymorth i fusnesau bach a chanolig. Er enghraifft, amcangyfrifir bod cronfeydd Cam 1 a 2 wedi cefnogi tua 10.5% o gyflogaeth Cymru. Roedd y grantiau i fusnesau

bach a chanolig yn cefnogi amcangyfrif o 13.2% o holl gyflogaeth BBaCh Cymru.

Roedd busnesau bach a chanolig eu maint (h.y. nid busnesau micro sy'n cyflogi 1-9) yn eu ceisiadau o dan Gam 1 a 2 yn darparu amcangyfrifon o nifer y swyddi a ddiogelir gan y cymorth. Yn achos Cam 1 cyfanswm y swyddi y credir eu bod yn cael eu diogelu oedd 54,399, ac o dan Gam 2 roedd yn 11,028.

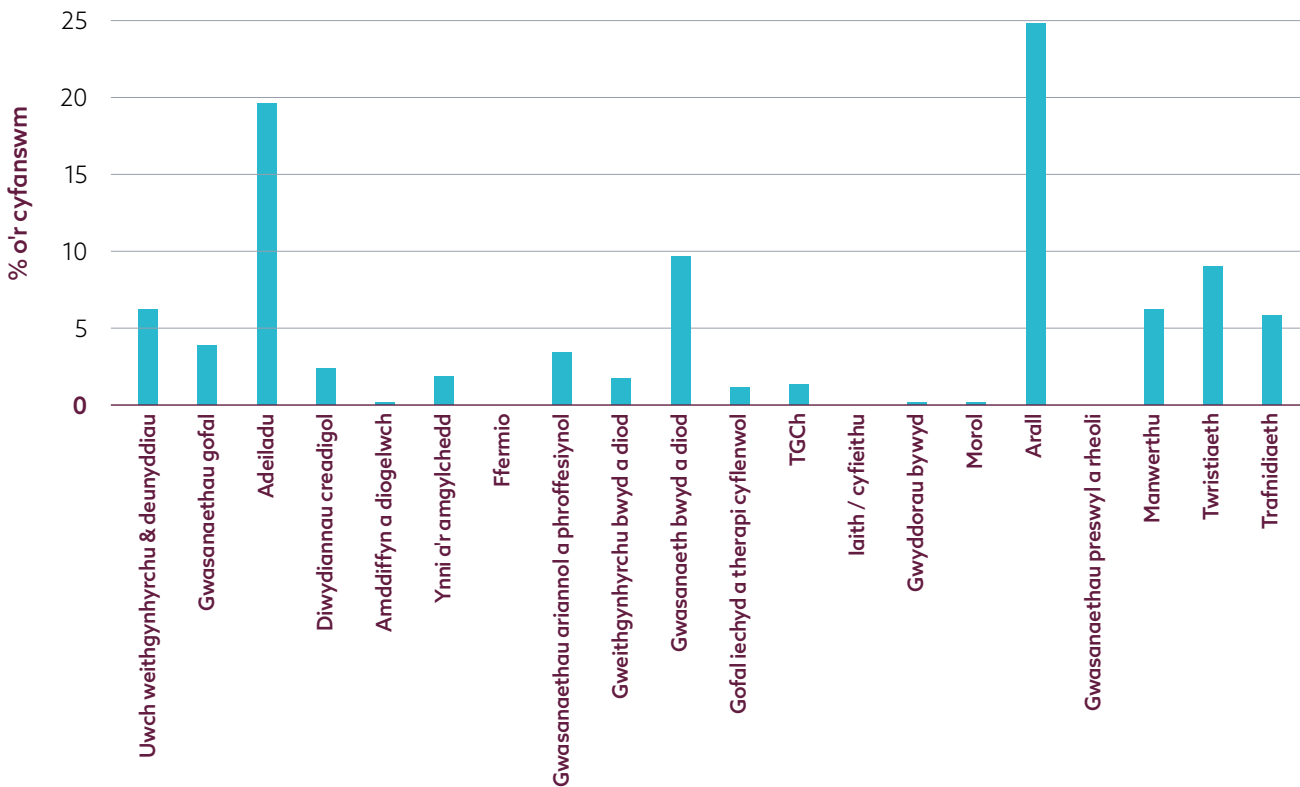
2.3. Pa ddiwydiannau a elwodd o dan Gam 1 a 2?

Mae Ffigur 5 yn adrodd ar ddsbarthiad cyflogaeth y diwydiant a gefnogir gan ymyriadau Cam 1 a 2 y CCE. Fel sy'n amlwg yma, roedd y diwydiannau gyda'r cyfraddau manteisio uwch o'r cymorth yn cynnwys y sectorau adeiladu, gwasanaeth bwyd a diod, manwerthu, twristiaeth a thrafnidiaeth. Mae yna hefyd adran fawr 'arall' sy'n adlewyrchu anallu llawer o ymgeiswyr i roi eu gweithgaredd yn y categorïau ffurflenni cais a ddewiswyd ymlaen llaw. Felly mae 'arall' yn adlewyrchu cymysgedd eang iawn o weithgaredd y gellid ei ddsbarthu mewn rhai achosion i'r diwydiannau penodedig eraill a ddatgelir yn Ffigur 5 (gweler isod).

Mae Ffigur 5 yn datgelu bod cymorth **Cam 1 a 2 yn tueddu i gefnogi gweithgaredd yn rhai o'r sectorau llafur-ddwys mwyaf poblogaidd yn yr economi**, a chyda hyn yn unol ag ymateb brys ledled Cymru i amddiffyn swyddi. Mewn sectorau mwy cyfalaf-ddwys o'r economi, megis ynni a'r amgylchedd, a gweithgynhyrchu a deunyddiau uwch, cefnogwyd cymharol lai o gyflogaeth. Canlyniad Ffigur 5 yw bod ymyriadau Cam 1 a 2 yn tueddu i gefnogi cyflogaeth mewn ardaloedd cynhyrchiant cymharol isel yn economi gyfoes Cymru.

Ffigur 5.

Dosbarthiad diwydiant o gyfanswm y gyflogaeth a gefnogir o dan Gam 1 a 2 CCE (% o'r cyfanswm)

Gwnaed rhywfaint o ddadansoddiad pellach o'r categori 'Arall' i ymchwilio i ba raddau yr oedd yn cynrychioli gweithgaredd mewn diwydiannau 'heblaw' na'r rhai a amlygwyd yn Ffigur 5. Roedd rhai anawsterau wrth gyflawni'r ymarfer hwn, ond archwiliwyd gwybodaeth bellach am 2,940 o fusnesau bach a chanolig a oedd wedi rhestru fel 'Arall' ar draws cronfeydd Cam 1 a Cham 2. Dangosodd archwilio'r cofnodion hyn fod amcangyfrif o 63% yn gwmnïau na fyddai efallai yn y categorïau a restrir o dan Ffigur 5, a gyda'r 1,865 o gwmnïau hyn yn cynrychioli nifer fawr iawn o godau diwydiant ar wahân.

Fodd bynnag, o'r 37% sy'n weddill o gwmnïau (1,075 o gwmnïau) gallai fod yn bosibl eu dosbarthu i weithgynhyrchu uwch¹⁰, gwasanaethau adeiladu ac ariannol a phroffesiynol.¹¹

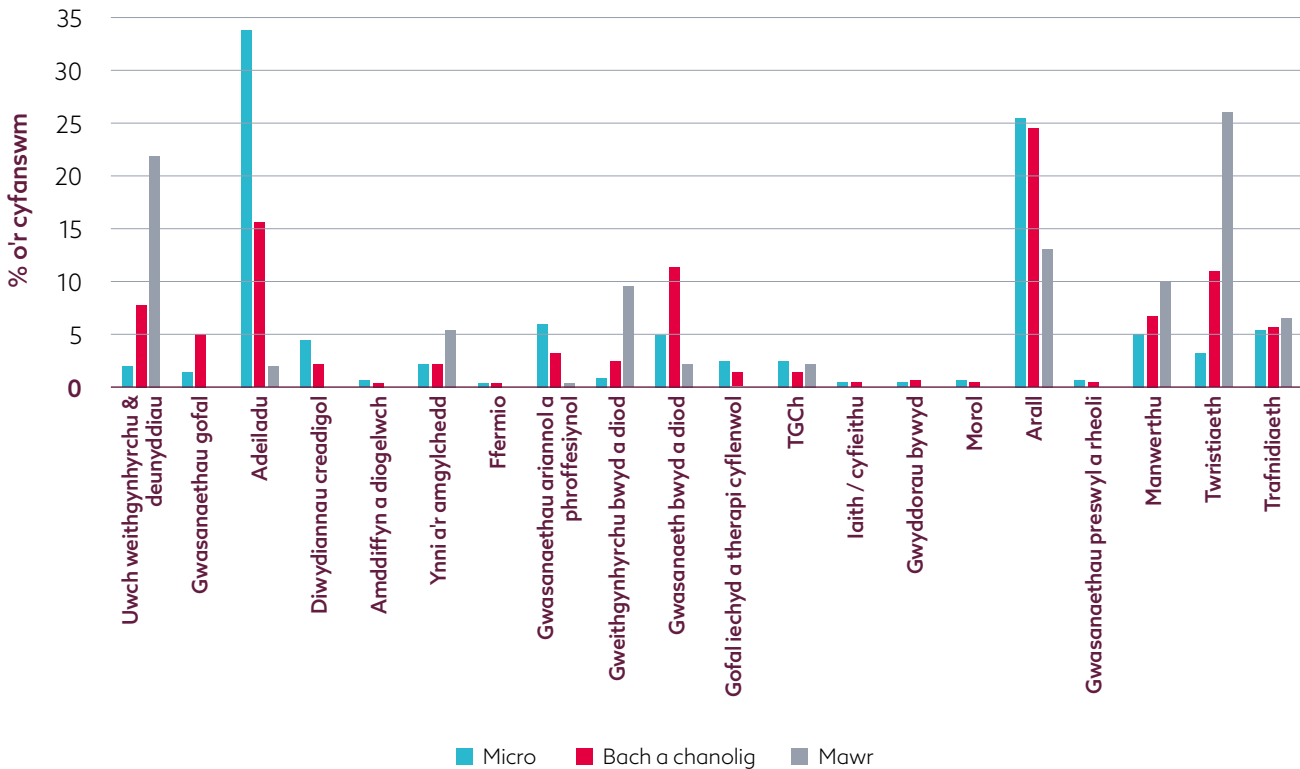
Mae Ffigur 6 yn datgelu dosbarthiad cyfanswm cyflogaeth y diwydiant yn ôl a oedd busnesau'n gwmnïau mawr, bach / canolig neu ficro. Er enghraifft, mae hyn yn datgelu, mewn gweithgynhyrchu uwch, bod mwy o gyflogaeth yn cael ei chefnogi mewn mentrau mawr, ond ym maes adeiladu, cefnogwyd mwy o gyflogaeth maint micro yn hytrach na chwmnïau bach a chanolig eu maint.

¹⁰ Nodir bod y sectorau yn Ffigur 6 fel gweithgynhyrchu uwch yn cynrychioli cyfuniad o ddsbarthiadau diwydiannol safonol (DDS) o fewn gwasanaethau gweithgynhyrchu a gweithgynhyrchu ehangach.

¹¹ Byddai aildosbarthu cywir o'r holl ymgeiswyr sy'n cael eu disgrifio fel rhai 'eraill' o ran diwydiant yn ddefnyddiol ond nid oedd yn bosibl o fewn amserlen yr adroddiad cychwynnol hwn. Yn ddelfrydol, byddai'r ymarfer hwn yn gofyn am enw a chyfeiriad ymgeiswyr fel y gellir gwirio gwybodaeth sector o ffynonellau eraill fel data Tŷ'r Cwmnïau.

Ffigur 6.

Dosbarthiad diwydiant o gyfanswm y gyflogaeth a gefnogir o dan Gam 1 a 2 (% o'r cyfanswm) yn ôl maint y cwmni

Mae dadansoddiad cyflogaeth y diwydiant a gefnogir gan y CCE yn caniatáu rhywfaint o ddadansoddiad o effeithiau cyflogaeth ehangach posibl y cynllun. Er enghraifft, mewn sawl achos bydd cefnogi busnesau a chyflogaeth trwy'r CCE hefyd yn cefnogi swyddi yn eu cadwyni cyflenwi. Mae'r dadansoddiad diweddarach yn adran 2.11 o'r adroddiad hwn yn darparu rhywfaint o sylwebaeth ar y materion hyn o'r meysydd testun agored ar ffurflenni cais Cam 1 yr CCE. Mae hyn yn datgelu arwyddocâd posibl effeithiau cadwyn gyflenwi o gefnogaeth CCE. Fel rhan o broses gynhyrchu cwmni, mae angen mewnbynnau (gan gynnwys llafur) i gynhyrchu allbynnau. Bydd natur a ffynhonnell y mewnbynnau yn amrywio yn ôl sector, gyda hyn yn penderfynu pa mor dynn (neu beidio) mae'r cwmni wedi'i gysylltu ag eraill yn yr economi leol, ac felly ei arwyddocâd economaidd ehangach.

Fel y dangosir hefyd yn adran 2.11 isod, mae busnesau yng Nghymru yn agored i niwed o ganlyniad i doriadau mewn cadwyni cyflenwi, gyda chwmnïau yn nodi diffyg galw am archebion gan eu cwsmeriaid. Mae natur yr effeithiau busnes o ganlyniad i'r pandemig felly yn gymhleth, a bydd y rhagdybiaethau safonol sy'n sail i'r dadansoddiad a ddefnyddir i amcangyfrif graddfa effeithiau lluosydd y gadwyn gyflenwi yn cael eu herio pan fydd cyfyngiadau ar argaeledd nwyddau, gwasanaethau a llafur fel mewnbynnau i 'gynhyrchu'. Gyda'r problemau hyn wedi'u nodi, gellir cael rhywfaint o arweiniad ar yr effeithiau cyflogaeth ehangach trwy gymhwysu lluosyddion i'r diwydiannau a nodwyd yn Ffigur 5.

Mae'r lluosyddion a ddefnyddir yma yn lluosyddion diwydiant ar gyfartaledd sy'n deillio o'r Tablau Mewnbyn-Allbyn (M-A) yng Nghymru. Mae angen rhywfaint o agregu i alluogi'r diwydiannau a ddefnyddir yn y Tablau M-A i gyd-fynd yn fras â'r diffiniadau sector a ddefnyddir ar gronfa ddata BAS.

Dangosodd Ffigur 4 fod cyfanswm o bron i 114,500 o swyddi cyfwerth â llawn amser yn cael eu cefnogi gan y CCE ar draws y ddau Gam. Gan ddefnyddio'r lluosyddion cyflogaeth, amcangyfrifir y bydd y cyfanswm hwn yn cynyddu dros 60,000 i oddeutu 175,000 o swyddi cyfwerth â llawn amser. Gellir cefnogi'r 60,000 o swyddi ychwanegol mewn cwmnïau cyflenwi

trwy brynu nwyddau a gwasanaethau yng Nghymru, a thrwy wariant cyflogau gweithwyr a ariennir gan y CCE, a gwariant gweithwyr mewn cwmnïau cadwyn gyflenwi.

Am y rhesymau a ddisgrifir uchod, defnyddir yr amcangyfrif hwn yn betrusgar. Efallai y bydd rhywfaint o gyfrif dwbl cyfyngedig ymhlith y cwmnïau a gynorthwyr, h.y. y cwmnïau â chymorth sydd yng nghadwyni cyflenwi cwmnïau â chymorth eraill. Fodd bynnag, mae hyn yn awgrymu graddfa pwysigrwydd ehangach posibl CCE i economi Cymru ar adeg dyngedfennol, ac ychwanegiad posibl effeithiau economaidd yn ychwanegol at y rhai a gyflawnir gan ymyriadau eraill sy'n digwydd tua'r un amser (gweler Ffigur 2).

2.4. Lle cafodd cyflogaeth ei chefnogi o dan ymyriadau Cam 1 a 2?

Mae Ffigur 7 yn archwilio i ba raddau y dosbarthwyd cyfanswm y gyflogaeth a gefnogwyd gan ymyriadau CCE ar draws ardaloedd awdurdodau lleol Cymru. Yn yr achos hwn, bydd gan awdurdodau lleol mwy boblogaeth menter fusnes fwy ac felly mwy o geisiadau o dan y Gronfa Cadernid Economaidd Camau 1 a 2. Mae rheoli ar gyfer hyn Ffigur 7 hefyd yn cysylltu cyfanswm y gyflogaeth a gefnogir gan yr ymyrraeth â chyfanswm y gyflogaeth, ac yna Cyflogaeth BBaCh, ym mhob ardal awdurdod lleol. Mae dosbarthiad sectoraidd awgrymiadau a gefnogir gan gyflogaeth ar gryfder y galw am gymorth ond mae hefyd yn rhannol yn adlewyrchiad o bresenoldeb mwy o sectorau yr effeithiwyd arnynt gan Covid-19 mewn economi lleol.

Mae Ffigur 7 yn datgelu mai'r ardal awdurdod lleol a welodd y swyddi lleiaf a gefnogwyd mewn busnesau bach a chanolig oedd Merthyr Tudful (1,663 o swyddi), a gyda'r nifer fwyaf yn cael eu cefnogi yng Nghaerdydd (14,464 o

swyddi). Fodd bynnag, unwaith yr ystyrir maint cyflogaeth gwahanol awdurdodau lleol, yna mae canran cyfanswm cyflogaeth awdurdodau lleol a gefnogir gan ymyriadau i fusnesau bach a chanolig a chwmnïau mawr yn cyrraedd uchafbwynt o 16.5% yng Ngwynedd, ac yn swm isel o oddeutu 6.2% yn Nhrefynwy. O ran y gyfran o gyfanswm y gyflogaeth i BBaCh a gefnogir, mae Ffigur 7 yn datgelu uchaf o 21.4% ym Mlaenau Gwent, a'r isaf o 8.1% ym Mhowys.

Er ei bod yn anodd cyffredinolli gormod o'r wybodaeth yn Ffigur 7, mae'n ddi-ddorol bod llawer o'r ardaloedd awdurdodau lleol a welodd fwy o gyfanswm eu cyflogaeth yn cael eu cefnogi gan yr ymyriadau hefyd yn rhai â gwerth ychwanegol crynswth cymharol is y pen o'i gymharu â chyfartaledd y DU, er enghraifft, Blaenau Gwent, Sir Gaerfyrddin, Conwy, Gwynedd, Ynys Môn, RhCT Merthyr Tudful a Sir Benfro. Bydd effeithiau'r cyllid ar wahanol rannau o'r economi ranbarthol yn llinell ymholi allweddol yng nghamau diweddarach y broses werthuso.

Ffigur 7.

Dosbarthiad cyflogaeth awdurdodau lleol a gefnogir o dan Gam 1 a 2 CCE

Awdurdod Lleol	Cyfanswm y swyddi a gefnogir BBaCh (LIA + RhA)	Cyfanswm y swyddi a gefnogir Mawr (LIA + RhA)	Cyfanswm cyflogaeth LIA a RhA a gefnogir	% o gyflogaeth yr ALI a gefnogwyd	% cyflogaeth ALI mewn BBaCh a gefnogwyd gan gefnogaeth BBaCh
Cam 1 & 2					
Blaenau Gwent	2,222	201	2,423	13.8	21.4
Pen-y-bont ar Ogwr	4,461	3,492	7,953	16.1	15.3
Caerffili	4,818	2,789	7,607	14.3	13.8
Caerdydd	14,464	3,086	17,550	9.0	14.9
Sir Gaerfyrddin	6,738	2,184	8,922	14.4	15.6
Ceredigion	1,969	0	1,969	6.9	9.0
Conwy	4,195	37	4,232	11.0	15.0
Sir Ddinbych	2,679	433	3,112	8.9	10.4
Sir y Fflint	4,456	493	4,949	6.6	11.8
Gwynedd	5,157	3,447	8,604	16.5	13.9
Ynys Môn	2,375	598	2,973	12.9	14.0
Merthyr Tudful	1,663	879	2,542	14.0	16.1
Sir Fynwy	2,388	0	2,388	6.2	8.4
Castell-nedd PT	3,408	0	3,408	8.2	13.7
Casnewydd	4,696	1,346	6,042	8.4	13.5
Sir Benfro	4,894	1,794	6,688	13.8	12.5
Powys	3,752	139	3,891	6.8	8.1
Rhondda CT	5,783	2,467	8,250	13.0	14.7
Abertawe	7,691	1,555	9,246	9.8	14.6
Torfaen	2,552	346	2,898	9.9	13.9
Y Fro	3,526	883	4,409	11.2	12.6
Wrecsam	3,554	842	4,396	8.4	10.7
Cyfanswm	97,441	27,011	124,452	10.5	13.2

O ystyried nad oedd busnesau yn gallu hawlio cefnogaeth Cam 2 pe baent wedi derbyn cyllid Cam 1, mae'n bosibl dod i'r casgliad bod ymyriadau Cam 1 a 2 mewn ardaloedd fel Blaenau Gwent a Merthyr Tudful yn cefnogi

oddeutu 1 o bob 5 swydd i fusnesau bach a chanolig, ac ar draws Cymru effeithiau cyfunol grantiau CCE mawr a busnesau bach a chanolig a gefnogir yn gyffredinol rhwng oddeutu 1 o bob 6 ac 1 mewn 16 o gyfanswm cyflogaeth.

2.5. Beth oedd dosbarthiad cwmnïau diwydiant a chyllid o dan ymyriadau Cam 1 a 2?

Mae Ffigur 8a yn darparu gwybodaeth am ddsbarthiad busnesau bach a chanolig sy'n derbyn cymorth o dan Gam 1 a 2 CCE, ynghyd â chyfran y diwydiant o gymorth, a'r symiau cyfartalog fesul cwmni a dderbynnir ym mhob diwydiant. Mae hyn yn rhoi darlun gwahanol iawn i'r dadansoddiad o ddsbarthiad cyflogaeth â chymorth yn ôl diwydiant a archwiliwyd yn gynharach yn yr adran hon. Roedd tua 30% o'r cwmnïau a gefnogwyd ym maes adeiladu, gyda 22% arall mewn gwasanaethau ariannol a phroffesiynol, gwasanaethau bwyd, manwerthu a thrafnidiaeth.

Disgwylid yr adlewyrchiad hwn o'r galw am gymorth tymor byr o dan gronfeydd Cam 1 a 2 y CCE gydag effeithiau'r pandemig yn amrywio ar draws y gwahanol sectorau o weithgaredd economaidd, yn ôl graddau amlygiad pob sector i'r polisiâu cloi. Er enghraifft, datgelodd adroddiad cynharach Ch1 DEC fod disgwyl i gwmnïau ym meysydd llety a bwyd, ynghyd â chyfanwerthu a manwerthu, fod ymhlith y y rhai yr effeithiwyd arnynt waethaf gan y broses gloi. Yng Nghymru, y sector cyfanwerthu, manwerthu, llety a bwyd oedd â'r gyflogaeth busnesau bach a chanolig

uchaf yn 2019. Ar ben hynny, mae Arolwg Effaith Busnes SYG COVID-19 wedi awgrymu mai un o'r diwydiannau yr effeithiwyd arnynt fwyaf gan Covid-19 oedd gwasanaethau llety a bwyd.¹²

Ymddengys bod hyn wedi'i gadarnhau'n rhannol yn Ffigur 8a lle mae'r sectorau hyn wedi dangos galw mawr am gefnogaeth.

Mae Ffigur 8a hefyd yn datgelu bod dosbarthiad cyllid busnesau bach a chanolig cymeradwy yn agos at ddsbarthiad y cwmnïau a gefnogwyd. Yr hyn sy'n arbennig o bwysig yn hyn o beth yw'r symiau uchel o gyllid ar gyfartaledd i gwmnïau mewn uwch weithgynhyrchu a thwristiaeth. Er mai £15,620 oedd cyfartaledd y cyllid a gymeradwywyd fesul cwmni, roedd hyn yn £32,667 mewn uwch gweithgynhyrchu, a £24,722 mewn twristiaeth. Yn achos gweithgynhyrchu, gallai hyn adlewyrchu bod y rhain ar gyfartaledd yn gwmnïau mwy nag eraill a gefnogir. Yn achos twristiaeth gall hyn adlewyrchu difrifoldeb effaith Covid-19 ar y sector hwn. Y berthynas ar gyfartaledd rhwng y cronfeydd y gwnaed cais amdanynt a'r cronfeydd a gymeradwywyd oedd 74.3%.

30%

a fusnesau adeiladu
wedi eu cefnogi

74.3%

cyfartaledd y cronfeydd
y gwnaed cais amdanynt
ac a gefnogwyd

¹² <https://developmentbank.wales/sites/default/files/2020-09/EIW%20Quarterly%20report%20Q4%20CYM%20FINAL.pdf>

Ffigur 8a.

Dosbarthiad diwydiant cronfeydd Cam 1 a 2 CCE (BBaChau)

Sector Busnes	Cwmnïau a gefnogwyd	Cwmnïau a gefnogwyd (% o'r cyfanswm)	Swm Cymeradwy £m	Swm Cymeradwy (% o'r cyfanswm)	Swm cyfartalog yr arian a gymeradwywyd £
Uwch Weithgynhyrchu	260	2.2	8.49	4.6	32,667
Gwasanaethau Gofal	186	1.6	3.57	2.0	19,177
Adeiladu	3,549	30.3	47.14	25.8	13,282
Diwydiannau Creadigol	567	4.8	6.81	3.7	12,003
Amddiffyn a Diogelwch	50	0.4	0.66	0.4	13,190
Ynni a'r Amgylchedd	227	1.9	3.90	2.1	17,168
Ffermio	29	0.2	0.30	0.2	10,345
Gwasanaethau Ariannol a Phroffesiynol	710	6.1	9.24	5.1	13,014
Gweithgynhyrchu Bwyd a Diod.	135	1.2	2.71	1.5	20,100
Gwasanaeth Bwyd a Diod	674	5.8	12.80	7.0	18,996
Gofal Iechyd	244	2.1	2.91	1.6	11,934
TGCh	270	2.3	3.62	2.0	13,411
Iaith / Cyfieithu	21	0.2	0.30	0.2	14,286
Gwyddorau Bywyd	35	0.3	0.66	0.4	19,000
Morol	42	0.4	0.72	0.4	17,238
Arall	2,892	24.7	44.93	24.6	15,536
Gwasanaethau Rheoli Wrth Gefn	61	0.5	0.67	0.4	10,910
Manwerthu	624	5.3	10.33	5.7	16,548
Twristiaeth	532	4.5	13.15	7.2	24,722
Trafnidiaeth	589	5.0	9.79	5.4	16,624
Cyfanswm	11,697	100	182.70	100	15,620

Ffigur 8b.

Dosbarthiad diwydiant cronfeydd Cam 1 a 2 CCE (Cwmnïau mawr)

Sector Busnes	Cwmnïau a gefnogwyd	Cwmnïau a gefnogwyd (% o'r cyfanswm)	Swm Cymeradwy £m	Swm Cymeradwy (% o'r cyfanswm)	Swm cyfartalog yr arian a gymeradwywyd £
Uwch Weithgynhyrchu	24	36.4	5.62	28.2	234,281
Adeiladu	2	3.0	0.37	1.9	184,500
Diwydiannau Creadigol	1	1.5	0.45	2.2	447,000
Ynni a'r Amgylchedd	5	7.6	1.46	7.3	292,200
Gwasanaethau Ariannol a Phroffesiynol	3	4.5	1.03	5.2	342,967
Gweithgynhyrchu Bwyd a Diod.	5	7.6	1.71	8.6	342,600
Gwasanaeth Bwyd a Diod	1	1.5	0.52	2.6	522,000
TGCh	2	3.0	0.54	2.7	270,500
Arall	7	10.6	2.46	12.3	350,714
Manwerthu	3	4.5	0.75	3.8	251,333
Twristiaeth	9	13.6	3.71	18.6	412,389
Trafnidiaeth	4	6.1	1.31	6.6	326,500
Cyfanswm	66	100	19.93	100	301,987

Archwilir dosbarthiad cyllid y diwydiant i gwmnïau mawr ar wahân yma oherwydd bod dethol o'r cymorth yn cynrychioli symiau eithaf mawr i lai o gwmnïau, a gyda nifer llai o sectorau yn cael eu cynrychioli gan grantiau cwmnïau mawr. Yr hyn sy'n dod yn amlwg ar

unwaith yn Ffigur 8b yw bod dros chwarter yr arian wedi mynd i uwch weithgynhyrchu, a gyda 19% o'r arian yn mynd i'r sector twristiaeth. Cynorthwywyd cyfanswm o 66 o gwmnïau mawr o dan Gamau 1 a 2 a gyda hanner y rhain mewn uwch weithgynhyrchu a thwristiaeth.

2.6. Sut y dosbarthwyd Cronfeydd Cam 1 a 2 ar draws ardaloedd awdurdodau lleol?

Mae Ffigur 9a yn datgelu dosbarthiad arian o dan Gam 1 a 2 CCE i ardaloedd awdurdodau lleol, a busnesau bach a chanolig o fewn yr un ardaloedd hynny. Mae Ffigur 9b yn ail adrodd y dadansoddiad hwn ar gyfer cwmnïau mawr ond nodwch yma nad oedd gan rai awdurdodau lleol unrhyw gwmnïau mawr yn derbyn cymorth.

Mae Ffigur 9a yn datgelu bod ardaloedd awdurdodau lleol mwy yn tueddu i fod â niferoedd mwy o ymgeiswyr ac yna cyfrannau mwy o gyllid cymeradwy. Sylwch fod ystyriaeth i

faint awdurdod lleol yn Ffigur 10 isod. Mae Ffigur 9a yn dangos bod gan Gaerdydd ac Abertawe gyda'i gilydd oddeutu 23% o fuddiolwyr busnesau bach a chanolig ac wedi derbyn tua 23% o'r arian cymeradwy i fusnesau bach a chanolig. Mae'r berthynas rhwng canran y cwmnïau a gefnogir gan awdurdod lleol a chanran yr arian a drosglwyddir i ardaloedd awdurdodau lleol yn eithaf agos, ac fe'i hadlewyrchir mewn amrywiad cyfyngedig yng nghyfartaledd y cyllid a gymeradwyir fesul cwmni yn y rhan fwyaf o ardaloedd awdurdodau lleol.

Ffigur 9a.

Dosbarthiad cronfeydd a chwmnïau CCE Cam 1 a 2 yn ôl awdurdod lleol (BBaChau)

Awdurdod Lleol	Cwmnïau a gefnogwyd	Cwmnïau a gefnogwyd (% o'r cyfanswm)	Swm Cymeradwy £m	Swm Cymeradwy (% o'r cyfanswm)	Swm cyfartalog y cyllid wedi'i gymeradwyo
Blaenau Gwent	202	1.7	3.29	1.8	16,287
Pen-y-bont ar Ogwr	473	4.0	8.09	4.4	17,110
Caerffili	500	4.3	8.33	4.6	16,654
Caerdydd	1,717	14.7	26.92	14.7	15,677
Sir Gaerfyrddin	770	6.6	11.71	6.4	15,203
Ceredigion	294	2.5	4.38	2.4	14,911
Conwy	459	3.9	8.07	4.4	17,574
Sir Ddinbych	354	3.0	5.16	2.8	14,571
Sir y Fflint	481	4.1	8.08	4.4	16,800
Gwynedd	529	4.5	8.59	4.7	16,237
Ynys Môn	253	2.2	4.08	2.2	16,110
Merthyr Tudful	185	1.6	2.83	1.6	15,316
Sir Fynwy	392	3.4	5.13	2.8	13,078
PT Castell-nedd	425	3.6	6.81	3.7	16,027
Casnewydd	551	4.7	8.66	4.7	15,724
Sir Benfro	626	5.4	9.50	5.2	15,175
Powys	459	3.9	6.80	3.7	14,806
RhCT	747	6.4	11.55	6.3	15,468
Abertawe	986	8.4	15.41	8.4	15,633
Torfaen	228	1.9	4.36	2.4	19,108
Y Fro	610	5.2	8.20	4.5	13,444
Wrecsam	456	3.9	6.71	3.7	14,712
Cyfanswm	11,697	100	182.70	100	15,620

Mae Ffigur 9b yn datgelu, mewn perthynas â chwmnïau mawr sy'n derbyn cefnogaeth Cam 1 a Cham 2 CCE, fod tua dwy ran o dair o'r arian

a gymeradwywyd wedi'u bwriadu ar gyfer cwmnïau ym Mhen-y-bont ar Ogwr, Caerffili, Caerdydd, Sir Gaerfyrddin, Gwynedd a RhCT.

Ffigur 9b.

Dosbarthiad cronfeydd a chwmnïau CCE Cam 1 a 2 yn ôl awdurdod lleol (cwmnïau mawr)

Awdurdod Lleol	Cwmnïau a gefnogwyd	Cwmnïau a gefnogwyd (% o gyfanswm y cwmnïau mawr)	Swm Cymeradwy £m	Swm Cymeradwy (% o'r cyfanswm)	Swm cyfartalog y cyllid wedi'i gymeradwyo
Blaenau Gwent	2	3.0	0.20	1.0	100,500
Pen-y-bont ar Ogwr	5	7.6	1.70	8.5	339,200
Caerffili	7	10.6	2.50	12.5	356,714
Caerdydd	7	10.6	2.53	12.7	360,786
Sir Gaerfyrddin	5	7.6	2.02	10.1	403,200
Conwy	1	1.5	0.05	0.3	51,000
Sir Ddinbych	2	3.0	0.43	2.2	214,250
Sir y Fflint	1	1.5	0.49	2.5	493,000
Gwynedd	5	7.6	2.21	11.1	442,900
Ynys Môn	2	3.0	0.05	0.2	23,625
Merthyr Tudful	3	4.5	0.58	2.9	193,333
Casnewydd	3	4.5	0.90	4.5	300,300
Sir Benfro	3	4.5	1.15	5.8	383,500
Powys	1	1.5	0.11	0.5	106,000
RhCT	7	10.6	2.16	10.8	308,286
Abertawe	4	6.1	0.80	4.0	201,000
Torfaen	2	3.0	0.35	1.8	176,000
Y Fro	3	4.5	0.88	4.4	292,000
Wrecsam	3	4.5	0.83	4.2	278,000
Cyfanswm	66	100	19.93	100	301,987

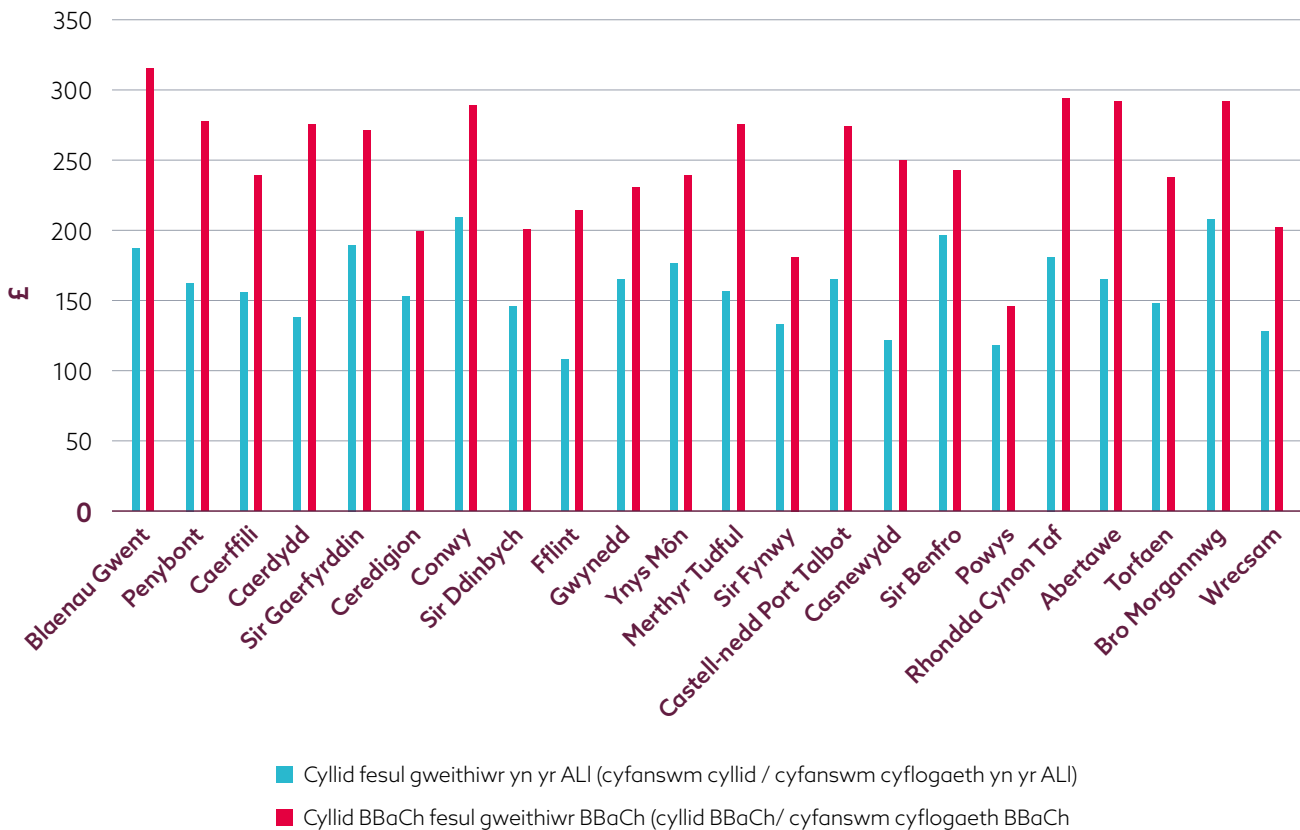
Nodyn: Bydd rhai cyfansymiau a rhaniadau yn ddarostyngedig i gael eu talgrynnu

Mae Ffigur 10 yn caniatáu ar gyfer gwahanol feintiau ardaloedd awdurdodau lleol o ran nifer y busnesau bach a chanolig sy'n datgelu faint o gyllid BBaCh Cam 1 a 2 a gymeradwywyd fesul gweithiwr mewn BBaCh ym mhob ardal awdurdod lleol. Ar y sail hon roedd y cymorth ychydig dros £300 i bob gweithiwr bach a chanolig ym Mlaenau Gwent, a thua £290 yng Nghonwy, Abertawe, RhCT a Bro Morgannwg ac o dan £200 yn Sir Fynwy, ac yna llai na £150 ym Mhowys.

Mae Ffigur 10 hefyd yn darparu gwybodaeth am gyfanswm y cyllid (mawr a bach a chanolig) fesul cyfanswm cyflogaeth ym mhob ardal awdurdod lleol. Mae hyn yn datgelu bod cyfanswm cyllid Cyfnod 1 a 2 CCE fesul cyflogaeth yng Nghonwy, a Bro Morgannwg, yn uwch na £200. Mewn Powys a Fflint yn unig yr oedd y ffigur hwn yn is na £120 y gyflogaeth. Mewn dadansoddiad pellach, bydd yn ddefnyddiol dadansoddi data yn fwy manwl yn ôl diwydiant ac ardal leol gan y bydd hyn yn cadarnhau materion yn ymwneud â pha mor bell, er enghraifft, mae cefnogaeth wedi bod yn hanfodol i fusnesau twristiaeth mewn rhannau penodol o Gymru.

Ffigur 10.

Cyllid Cam 1 a 2 o'i gymharu â chyfanswm cyflogaeth a busnesau bach a chanolig mewn ardaloedd awdurdodau lleol, £

2.7. Sut y dosbarthwyd cyllid Cam 1 a 2 yn ôl nodweddion cynhyrchiant cwmnïau?

Gofynnodd ffurflenni cais Cam 1 a 2 y CCE fanylion am werthiannau a chyflogaeth gan yr ymgeisydd. Mae gwerthiannau fesul gweithiwr llawn amser (neu gyfwerth â llawn amser), er nad yw'n ddelfrydol, yn un mesur o gynhyrchiant y cwmnïau sy'n derbyn grantiau. Yma mae'r ffocws ar BBaCh yn hytrach na'r 66 cwmni mawr sy'n derbyn cefnogaeth CCE.

Mae Ffigur 11 yn cymharu cynhyrchiant cyfartalog y busnesau hynny sy'n derbyn cymorth o dan gynlluniau Cam 1 a Cham 2 y CCE. Yn annisgwyl, roedd gan y cwmnïau CCE a gefnogwyd yn y categori cwmnïau canolig lefelau cynhyrchiant cyfartalog is na'r rhai yn y band maint bach. Unwaith eto, bydd y mater hwn yn drywydd ymholi diddorol mewn rhannau diweddarach

o'r gwerthusiad, ond disgwylir iddo gysylltu â chyfansoddiad sectoraidd buddiolwyr y cwmni canolig. Er enghraifft, cwmnïau sydd â sectorau fel twristiaeth, gwasanaethau bwyd ac ati sydd â chynhyrchedd llafur ar gyfartaledd is ac sy'n cael eu cynrychioli'n gryf yn y sylfaen buddiolwyr. Mae lefelau cynhyrchiant uchel micro fusnesau yn y gronfa ddata yn peri syndod yn arbennig, a nodir y byddai'r ffigurau hyn ar draws pob band maint yn uchel o gymharu â chyfartaleddau cynhyrchiant llafur Cymru gyfan. **Gallai hyn ddatgelu problem i ba raddau y gallai busnesau bach a chanolig yn eu ffurflenni cais fod wedi cysylltu swyddi a ddiogelir â chyfanswm cyflogaeth, gan arwain at enwaduron cyflogaeth bach.**

Ffigur 11.

Adroddwyd ar werthiannau fesul gweithiwr cwmnïau a gefnogir gan CCE a chyfartaleddau ar gyfer pob cwmni yng Nghymru¹³

	Cam 1 + 2 (£000)
BBaCh cynhyrchiant cyfartalog a gefnogir gan CCE	166
Cynhyrchedd micro-gwmnïau cyfartalog Cymru gyda chefnogaeth CCE	140
Cynhyrchedd cwmnïau bach ar gyfartaledd yng Nghymru, gyda chefnogaeth CCE	192
Cynhyrchedd cadarn cyfartalog canolig o Gymru gyda chefnogaeth CCE	147

Nodyn: Er gwybodaeth yr adroddwyd am werthiannau fesul gweithiwr yn y 66 cwmni mawr a gefnogwyd o dan CCE oedd £503,000.

¹³ Mae'n debygol y bydd rhai problemau wrth amcangyfrif cynhyrchiant llafur buddiolwyr. Er enghraifft, gall fod problem o ran anghysondebau cwmnïau mwy gyda'r endid cyfreithiol sy'n cyflogi'r holl swyddi yn wahanol i'r endid sy'n derbyn y grant neu'r buddsoddiad neu sy'n adrodd ar ffigurau trosiant archwiliedig. Mae yna broblemau yma hefyd gyda'r cwmnïau lleiaf a allai riportio dim cyflogaeth yn gysylltiedig â ffigur trosiant, gyda hyn yn amlwg yn golygu bod yr enwadur cyflogaeth yn artiffisial o fach. Am y rhesymau hyn bydd angen i ddadansoddiad yn y dyfodol o nodweddion cynhyrchiant buddiolwyr edrych ar 'all-gynhyrchwyr' gyda pheth gofal.

Ffigur 12.

Dosbarthiad cronfeydd Cam 1 a 2 CCE yn ôl nodweddion cynhyrchiant BBaCh sy'n eu derbyn

	Cronfeydd Cam 1 & 2
Swm cyfartalog pob cwmni yn y cynhyrchiant 25% yn is	16,079
Swm y cwmnïau yn y cynhyrchiant 25% is (% o'r cyfanswm)	25.7%
Swm cyfartalog pob cwmni yn y cynhyrchiant 25-50%	15,359
Swm y cwmnïau yn y cynhyrchiant 25-50% (% o'r cyfanswm)	24.5%
Swm cyfartalog pob cwmni yn y cynhyrchiant 50-75%	15,523
Swm y cwmnïau yn y cynhyrchiant 50-75% (% o'r cyfanswm)	24.8%
Swm cyfartalog pob cwmni yn y cynhyrchiant uchaf o 25%	15,670
Swm i'r cwmnïau yn y cynhyrchiant uchaf o 25% (% o'r cyfanswm)	25.0%

Mae Ffigur 12 yn dangos dosbarthiad y cyllid i gwmnïau o wahanol lefelau cynhyrchiant. Mae'r Ffigur yn datgelu bod y cyllid wedi'i ddsbarthu'n eithaf cyfartal. Er enghraifft, derbyniodd cwmnïau a oedd yn y chwarter isaf o'r holl gwmnïau o ran gwerthiannau fesul gweithiwr 25.7% o'r cronfeydd, tra bod cwmnïau yn y chwarter uchaf yn derbyn 25% o'r cronfeydd. O ran swm cyfartalog y cyllid fesul cwmni,

derbyniodd y rhai yn y chwarteri cynhyrchiant is, ar gyfartaledd, lefelau cyllid uwch - yn agos at £16,100 fesul cwmni a oedd yn fuddiolwr.

Yn amlwg mae angen rhywfaint o ofal wrth ddehongli Ffigurau 11 a 12 gan fod cynhyrchiant yn cael ei gymharu â buddiolwyr eraill yn hytrach nag o ran lefelau cynhyrchiant cyfartalog holl fusnesau Cymru.

2.8. Dosbarthiad arian yn ôl band maint BBaCh

Roedd gwahaniaethau amlwg yn nosbarthiad cyllid Cam 1 a 2 rhwng cwmnïau mewn bandiau o wahanol faint. Datgelir hyn yn Ffigur 13. Mae hyn yn datgelu bod tua 345 o gwmnïau canolig wedi'u cefnogi (2.9% o gyfanswm y cwmnïau a gefnogwyd), a derbyniodd y cwmnïau hyn 12.5% o gyfanswm y cyllid. Roedd cwmnïau bach yn cyfrif am 18.2% o gyfanswm y cwmnïau buddiolwyr, ond cawsant 32.7% o'r cronfeydd. Roedd micro-gwmnïau yn cynnwys dros 4 o bob 5 cwmni a gefnogodd ac a dderbyniodd 45% o'r cyllid sydd ar gael.

O ran y canfyddiadau yn yr adran hon mae'n bwysig cydnabod mai cwmnïau micro yw'r grŵp BBaCh mwyaf yng Nghymru yn debyg i economi'r DU. Amcangyfrifir bod 95.6% o BBaCh Cymru yn ficro-gwmnïau yn 2019, 3.6% yn fach, a 0.8% yn ganolig eu maint.¹⁴ Cyfraniad micro-gwmnïau i gyflogaeth BBaCh yng Nghymru oedd 56% yn 2019, gyda chwmnïau bach yn cyfrif am 24% a maint canolig am 20% o gyflogaeth.

¹⁴ Cyhoeddir data Llywodraeth Cymru trwy blatfform StatsCymru. Y ffynhonnell yma yw <https://gov.wales/sites/default/files/statistics-and-research/2019-12/size-analysis-active-businesses-2019-503.pdf>

Ffigur 13.

Dosbarthiad Cronfeydd Cam 1 a 2 CCE yn ôl band maint busnes

	Cam 1 & 2
Cyfanswm (£, miliwn)	202.6
Cwmnïau mawr	
Swm ar gyfer cwmnïau mawr	19.9
Swm ar gyfer cwmnïau mawr (% o'r cyfanswm)	9.8%
Nifer y cwmnïau mawr a gefnogwyd	66
Nifer y cwmnïau mawr a gefnogwyd (% o'r cyfanswm)	0.5%
Swm cyfartalog fesul cwmni mawr	301,897
Cwmnïau maint canolig	
Swm ar gyfer cwmnïau canolig (£, miliwn)	25.4
Swm ar gyfer cwmnïau canolig (% o'r cyfanswm)	12.5%
Nifer y cwmnïau canolig a gefnogwyd	345
Nifer y cwmnïau canolig a gefnogwyd (% o'r cyfanswm)	2.9%
Swm cyfartalog pob cwmni canolig	73,704
Cwmnïau bach	
Swm i gwmnïau bach (£, miliwn)	66.4
Swm ar gyfer cwmnïau bach (% o'r cyfanswm)	32.7%
Nifer y cwmnïau bach a gefnogwyd	2,152
Nifer y cwmnïau bach a gefnogwyd (% o'r cyfanswm)	18.2%
Swm cyfartalog pob cwmni bach	30,868
Micro-gwmnïau	
Swm i ficro-gwmnïau (£, miliwn)	90.9
Swm i ficro-gwmnïau (% o'r cyfanswm)	45%
Nifer y micro-gwmnïau a gefnogwyd	9,201
Nifer y micro-gwmnïau a gefnogwyd (% o'r cyfanswm)	78.4%
Swm cyfartalog fesul micro-gwmni	9,879

2.9. Gwybodaeth ddemograffig

Bu diddordeb yn y graddau y mae'r problemau economaidd a achoswyd gan Covid-19 wedi cael effaith anghymesur ar fusnesau sy'n eiddo i, neu'n cael eu rheoli gan entrepreneuriaid benywaidd, a busnesau sy'n cael eu rhedeg gan rai o BAME a grwpiau anabl.

Roedd rhywfaint o wybodaeth arolwg ychwanegol gyfyngedig ar gael ar sampl o ymgeiswyr o Gam 1 a Cham 2 i ddatgelu cyfansoddiad rhyw ymgeiswyr busnesau bach a chanolig. Mae Ffigur 14 yn datgelu bod amcangyfrif o 16% o berchnogion busnesau bach a chanolig a wnaeth gais o dan y cynllun Cam 1 yn fenywod, gan gynyddu i 18% yng Ngham 2.

Mae'n anodd sefydlu cyfansoddiad rhywedd perchnogaeth cwmni yng Nghymru, oherwydd gall fod gan lawer o gwmnïau berchnogion neu bartneriaid lluosog. Mae *Arolwg Poblogaeth Blynyddol* y SYG yn darparu gwybodaeth am hunangyflogaeth yng Nghymru yn ôl rhyw. Mae Arolwg 2019 yn datgelu bod 29% o gyflogwyr hunangyflogedig yng Nghymru yn fenywod,¹⁵ a 33% o unig fasnachwyr nad oeddent yn gyflogwyr yng Nghymru yn fenywod. Mae'r ffigur hwn yn weddol gyson â ffigur Busnes Cymru sy'n nodi bod 'cyfran y busnesau sy'n eiddo i fenywod yng Nghymru yn 28%'.¹⁶

Mae'r Arolwg Busnesau Bach hefyd yn darparu rhywfaint o wybodaeth am nodweddion perchnogaeth, gan ddarganfod er enghraifft bod 14% o'r cyflogwyr BBaCh a arolygwyd yng Nghymru yn 2019 yn cael eu harwain gan fenywod, gyda 28% arall dan arweiniad cyfartal, a 9% â menywod mewn perchnogaeth leiafrifol.¹⁷ Mae gan ddata'r arolwg ar gyfer busnesau heb weithwyr ganlyniadau ychydig yn uwch, er enghraifft, gyda 21% o gwmnïau'n nodi eu bod yn cael eu harwain gan fenywod yn 2019.¹⁸ Mae'r gwahaniaethau data hyn yn dangos yr her o nodi perchnogaeth yn ôl rhyw, ac wrth gyd-destunoli'r data demograffig ar gyfer cwmnïau sydd wedi derbyn cymorth o'r CCE.

O dan Gam 2 derbyniodd ceisiadau llwyddiannus gan gwmnïau gyda pherchnogion gwrywaidd symiau cyllid cyfartalog ychydig yn fwy hy £11,563 yn erbyn £10,895 ar gyfer cwmnïau ym mherchnogaeth menyw / benyw (yng Ngham 1 derbyniodd busnesau mewn perchnogaeth menywod swm uwch h.y. £11,818 yn erbyn £10,425 ar gyfer y rhai y mae gwrywod yn berchen arnynt) . Bydd y mathau hyn o wahaniaethau yn bwysig wrth werthuso'r cynlluniau yn llawnach yn nes ymlaen, gyda'r potensial i archwilio'r mathau o fusnesau a oedd yn eiddo i fentergarwyr benywaidd.

Ffigur 14.
Dosbarthiad cronfeydd Cam 1 a 2 CCE yn ôl rhyw perchennog

	Nifer y perchnogion	% o nifer y perchnogion	Cyfanswm a dderbyniwyd £m	Y swm cyfartalog a dderbyniwyd £
Cam 1				
Gwryw	471	84.3	4.91	10,431
Benyw	88	15.7	1.04	11,850
Cam 2				
Gwryw	245	82.3	2.83	11,563
Benyw	53	17.7	0.5	10,895

¹⁵ Data Arolwg Poblogaeth Blynyddol ar gael trwy Nomisweb, Gorffennaf 2019-Mehefin 2020.

¹⁶ <https://gov.wales/sites/default/files/publications/2020-01/supporting-entrepreneurial-women-wales-approach.pdf> (tud 2)

¹⁷ <https://www.gov.uk/government/statistics/small-business-survey-2019-businesses-with-employees> (Tabl 22)

¹⁸ <https://www.gov.uk/government/statistics/small-business-survey-2019-businesses-with-no-employees>

Roedd data ethnigrwydd ar gael ar gyfer ymgeiswyr Cam 2 yn unig. Yn gyffredinol, roedd gan ryw 3.8% o'r ymgeiswyr llwyddiannus a ddarparodd wybodaeth Ethnigrwydd gyfarwyddwr BAME.

Prin yw'r data cyhoeddedig hefyd ar ethnigrwydd perchnogaeth busnes yng Nghymru. Yn yr un modd â pherchnogaeth busnesau benywaidd, gofynnir rhai cwestiynau yn yr Arolwg Busnesau Bach. Er enghraifft, mewn ymateb i'r cwestiwn- 'faint, os o gwbl, o'ch cyfarwyddwyr neu

bartneriaid sydd mewn grwpiau lleiafrifoedd ethnig?'¹⁹ Nododd 97% o ymatebwyr cyflogwyr busnesau bach a chanolig yng Nghymru yn 2019 fod sero, gyda'r cyfartaledd ar gyfer y DU o 89% (ond gyda chanrannau bach yn nodi nad oeddent yn gwybod neu fe wnaethant wrthod manylu).¹⁹ Ledled y DU awgrymwyd bod 5% o berchnogion cychwynnol yn dod o leiafrifoedd ethnig,²⁰ tra bod y FfBB wedi nodi bod 4.1% o'r hunangyflogedig yng Nghymru yn 2018 yn rhai nad oeddent yn wyn.²¹

Ffigur 15.
Perchnogion a chyfarwyddwyr cwmnïau - BAME Cam 2

	Cwmnïau	% y cwmnïau	Swm £m	Swm £m	Swm cyfartalog
Arolwg Cam 2					
Perchennog BAME	10	4	0.13	5.0	13,000
Dim perchennog BAME	241	96	2.63	95.0	10,912
Rheolwr Gyfarwyddwr BAME	9	3.0	0.13	3.1	14,962
Dim Rheolwr Gyfarwyddwr BAME	284	97.0	4.21	96.9	14,848
Pob cwmni Cam 2 sydd â gwybodaeth am BAME					
Cyfarwyddwr BAME	128	3.8	1.79	4.4	13,990
Dim cyfarwyddwr BAME	3,182	96.2	39.7	95.6	12,487

2.10. Buddiolwyr o dan Gam 1 a 2 yn derbyn cymorth busnes gan gynlluniau eraill

Roedd y ffurflenni cais o dan Gam 1 a 2 yn gofyn am wybodaeth ar i ba raddu yr oedd cwmnïau'n derbyn cymorth o dan gynlluniau eraill. O'r cwmnïau Cam 1, nid oedd ychydig dros 70% yn ennill cefnogaeth gan y Cynllun Cadw Swyddi,

ond ar gyfer cwmnïau Cam 2, roedd y ffigur hwn yn is ar oddeutu 60%. O dan Gam 1, roedd 89 o gwmnïau hefyd wedi derbyn cefnogaeth o dan gynllun Banc Datblygu Cymru (CBBCC), gan godi i 175 o gwmnïau o dan Cam 2.

¹⁹ <https://www.gov.uk/government/statistics/small-business-survey-2019-businesses-with-employees> (Tabl 20)

²⁰ <https://www.forbes.com/sites/trevorclawson/2020/01/10/hitting-a-milestonelondons-bame-owned-businesses-account-for-almost-half-of-start-up-loan-funding/#32503935581e>

²¹ <https://www.fsb.org.uk/static/0c9d63a4-a600-4ab4-8144c59716b61d07/unlocking-opportunity.pdf>

Ffigur 16.

I ba raddau roedd cwmnïau Cam 1 a 2 yn derbyn cymorth gan ffynonellau eraill

Cam	Cynllun Cadw Swyddi		Cynllun Benthyciad CBBN		Cymorth Tâl Salwch		CBBCC	
	Nifer y cwmnïau	% o'r cyfanswml	Nifer y cwmnïau	% o'r cyfanswm	Nifer y cwmnïau	% o'r cyfanswm	Nifer y cwmnïau	% o'r cyfanswm
Cefnogwyd	2056	29.6	65	0.9	89	1.3	89	1.3
Heb ei gefnogi	4870	70.4	6861	99.1	6837	98.7	6837	98.7
Cam 2								
Cefnogwyd	1926	40.4	380	8.0	27	0.6	175	3.7
Heb ei gefnogi	2845	59.6	4391	92.0	4744	99.4	4596	96.3

2.11 Meysydd testun agored ar ffurflenni ymgeisio

Roedd y data BAS a ddarparwyd ar ffurflenni cais Cam 1 y CCE yn cynnwys meysydd testun agored yn ymwneud â'r rhesymau pam roedd y cwmni'n ceisio am y grant, a pha fuddion ehangach a allai ddeillio o'r dyfarniad. Mae adolygiad o'r wybodaeth yn y ddau faes testun yn datgelu amrywiad sylweddol ym maint ac ansawdd y wybodaeth a ddarperir. Yn achos micro-gwmnïau, ni ofynnwyd am y wybodaeth hon. Fodd bynnag, ar gyfer derbynwyr eraill, roedd rhai cofnodion yn weddol hir a manwl, gydag eraill yn cynnwys gwybodaeth a oedd yn llawer byrrach a llai penodol. Yn ogystal, roedd cryn amrywiaeth yn y ffordd yr oedd cwmnïau yn disgrifio'r un / digwyddiadau neu fuddion yr un fath / tebyg.

Mae'r maes testun agored cyntaf a archwiliwyd yma yn ymwneud â pham yr oedd y cwmni'n ceisio am y grant. Roedd y ffurflen gais yn gofyn i gwmnïau **'ddarparu manylion digwyddiadau / rhesymau cysylltiedig Covid-19 ers 1 Mawrth 2020 sydd wedi cyfrannu at y gostyngiad o drosiant o 60%'**.

Mae Ffigur 17 yn rhestru rhai themâu posibl y byddai disgwyl iddynt ymateb. Mae rhai o'r themâu hyn wedi deillio o drosolwg o sampl o ymatebion. Yn ogystal, mae 'digwyddiadau'

disgwylidig eraill wedi'u hychwanegu at y tabl i ddal rhesymau posibl na chawsant eu cofnodi yn yr adolygiad sampl ac i archwilio ystod ehangach o resymau posibl dros y cais.

O ystyried y pwrpas a'r cyfnod amser sy'n gysylltiedig â'r cam cychwynnol hwn o'r rhaglen ymchwil, mae'r fethodoleg ar gyfer poblogi Ffigur 17 o reidrwydd yn gyfyngedig. Cynhaliwyd chwiliadau testun yn adran benodol y gronfa ddata i gyfrif nifer yr achosion o eiriau penodol neu lle'r oedd geiriau penodol yn ymddangos gyda'i gilydd mewn cofnod testun. Er enghraifft, thema gylchol a nodwyd yn y sampl a ddadansoddwyd i ddechrau oedd gostyngiad mewn archebion gan gwsmeriaid / cleientiaid neu gau cwsmeriaid. Crynhowyd y rhain yn Ffigur 17 fel 'problemau cwsmeriaid'. Yn yr achos hwn, chwiliwyd am y testunau am gyfuniadau gan gynnwys 'cwsmeriaid + caeedig', 'cwsmeriaid + gostyngedig' 'gorchmynion + gostwng' ac ati. Defnyddiwyd yr un fethodoleg i'r themâu eraill yn Ffigur 17. Roedd y fethodoleg hon yn ddefnyddiol ar gyfer tynnu sylw at themâu cyffredin. , ddim yn ddigon dibynadwy i roi 'gwerthoedd' penodol oherwydd y ffordd amrywiol y mae digwyddiadau wedi'u disgrifio. Yn ogystal, rhestrodd rhai ymgeiswyr nifer o ddigwyddiadau gwahanol.

Ffigur 17.

Digwyddiadau Covid-19 sy'n effeithio ar ragolygon busnes, themâu dethol, Cam 1 CCE

Thema	Cyffredinedd
Problemau cwsmeriaid	H
Problemau cyflenwyr	H
Gofynion pellhau cymdeithasol	H
Problemau / costau Offer Amddiffynnol Personol	L
Cyfnod clo corfforol	M
Anallu i gludo allbwn i gwsmeriaid	L
Diffyg sgiliau digidol	L
Colli mynediad at bersonél allweddol	L
Newid mewn rheoliadau	L
Salwch staff / hunan-ynysu	L

Nodyn: Nid oedd gwybodaeth am y maes testun agored ar gael o ddata BAS Cam 2.

Mae Ffigur 17 yn rhestru'r themâu disgwylidig sy'n ymwneud â rhesymau posibl dros geisiadau i Gam 1 CCE. Mae'r ffigur hefyd yn cynnwys asesiad o gyffredinrwydd y thema hon ymhlith yr ymatebion i'r cwestiwn a ddangosir uchod. Oherwydd y materion a nodwyd uchod, yn ymwneud â diffyg 'cywirdeb' wrth asesu pwysigrwydd pob thema gan ddefnyddio'r fethodoleg hon, mae'r mynychder wedi'i ddsbarthu fel uchel, canolig neu isel. Nod yr asesiad hwn yw darparu trosolwg dangosol cychwynnol o'r prif ddigwyddiadau cysylltiedig â Covid-19 sy'n effeithio ar ymgeiswyr. Gellid defnyddio ymchwil bellach i ddarparu adolygiad mwy trylwyr o ymatebion, i helpu i ddeall y ffactorau hyn yn well, a sut y gallant amrywio yn ôl maint cwmni, sector, rhyw perchennog ac ati. Gellid archwilio'r materion hyn yn ddefnyddiol hefyd trwy gam yr arolwg o'r rhaglen ymchwil hon.

Mae Ffigur 17 yn dangos bod mwyafrif digwyddiadau busnes Covid-19 yn ymwneud â phroblemau gyda chwsmeriaid / archebion, materion yn ymwneud â chyflenwyr a gofynion pellter cymdeithasol. Yr uchaf ymhlith y rhesymau hyn oedd problemau'n ymwneud â chwsmeriaid a diffyg / gostyngiad mewn archebion, gyda nifer o geisiadau yn rhan o'r gadwyn gyflenwi i gwmnïau eraill yng Nghymru a'r tu allan iddi.

Canfuwyd bod rhai themâu yn gyffredin iawn yn yr ymatebion, megis costau Offer Amddiffynnol Personol (OAP), colli mynediad at bersonél allweddol a diffyg sgiliau digidol. Efallai na fydd y ceisydd yn ystyried y rhain fel rhesymau, neu efallai bod rhesymau eraill yn cael eu hystyried yn bwysicach. At hynny, efallai na fydd rhai o'r rhesymau hyn yn cael eu hystyried yn broblemus i ddechrau pan fu'r cwmnïau o bosibl yn canolbwyntio ar oroesi, ond gallant ddod yn fwy amlwg dros amser wrth i gwmnïau geisio ymateb i heriau'r amgylchedd newydd y busnes. Er enghraifft, ni chanfuwyd bod diffyg sgiliau digidol yn rheswm allweddol dros y cais i CCE. Fodd bynnag, gall diffyg sgiliau o'r fath gyfyngu ar ragolygon cadarn yn y tymor canolig / hwy. Y ffordd orau o archwilio'r materion hyn fyddai trwy arolwg²², a byddai'n helpu llunwyr polisi i ddatblygu cefnogaeth briodol i fusnesau wrth symud ymlaen.

Mae'r maes testun agored arall a archwiliwyd yn yr adroddiad hwn yn ymwneud â'r buddion eraill a fyddai'n cael eu cyflawni gyda chefnogaeth CCE. Ar y ffurflen gais, gofynnwyd i gwmnïau **'amlinellu'r buddion economaidd ehangach sy'n ymestyn i fusnesau eraill, a swyddi o fewn y busnesau eraill hynny (e.e. cadwyn gyflenwi leol), y gellid eu harbed hefyd gyda chymorth cyllid a'r potensial i gyfrannu at fuddion cymdeithasol a chymunedol ehangach.'**

²² Cafodd cwestiynau cysylltiedig â Covid-19 eu cynnwys yn yr Arolwg Aeddfedrydd Digidol diweddaraf yng Nghymru a chyhoeddwyd y canfyddiadau ym mis Tachwedd 2020.

Defnyddiwyd yr un fethodoleg wrth asesu ymatebion ag yn y dadansoddiad testun agored arall uchod (Ffigur 17). Un cafeat ychwanegol pwysig yn yr achos hwn, yw bod y cwestiwn ar y ffurflen gais yn awgrymu'r buddion posibl y dylid eu cynnwys, a allai fod wedi tywys ymgeiswyr i ganolbwyntio ar y materion sydd a wnelo buddion cadwyn gyflenwi a chymunedol. Serch hynny, roedd amrywiaeth yn yr ymatebion eto, ac amrywiadau yn ansawdd y wybodaeth a ddarparwyd.

Yng ngoleuni'r sylwadau uchod, y gadwyn gyflenwi leol oedd y thema a grybwyllwyd fwyaf yn yr ymatebion o bell ffordd. Roedd themâu cysylltiedig ar gefnogi'r economi neu gyflogaeth yn llai cyffredin, ynghyd â buddion cymunedol. Roedd un canfyddiad diddorol yn ymwneud â hyfforddiant a phrentisiaethau. Datgelodd ymchwiliad pellach i mewn i sampl o gwmnïau

a oedd yn nodi hyn fel budd fod y cwmnïau hyn yn gwneud y sylwad eu bod yn ymwneud â hyfforddiant ac yn darparu prentisiaethau, ac y byddai'r grant yn helpu i barhau â'r gweithgareddau hyn.

Mae'r ymatebion hyn yn darparu mewnolwg diddorol i fuddion ehangach cefnogaeth Cam 1 CCE. Ynghyd â rhai o'r themau a nodwyd yn Ffigur 17, mae Ffigur 18 yn datgleu'r rhyng gysylltiadau sydd rhwng y cwmnïau hyn a rhai eraill, megis os yw un rhan o'r gadwyn gyflenwi yn cael ei heffeithio, yna mae gweithgareddau cwmnïau eraill i fyny neu i lawr y llif yn cael eu heffeithio hefyd. Gallai rhagor o ymchwil ac arolygon fod yn werthfawr yn hynny o beth, i nodi ymhle y mae ymyriadau yn cael yr effeithiau mwyaf arwyddocaol, mewn cwmnïau eraill ac yn y gymuned ehangach ill dau.

Ffigur 18.
Buddion eraill o gefnogaeth Covid, themâu dethol, Cam 1

Thema	Cyffredinedd
Cadwyn gyflenwi leol	H
Cefnogi'r economi	M
Cefnogi cwsmeriaid	M
Cyflogaeth leol	M
Buddion / adnoddau cymunedol	M
Cynaliadwyedd busnes	L
Hyfforddiant / prentisiaethau / ail-hyfforddi	M/H
Arloesi / technoleg	L

3.1. Penawdau

Mae'r dadansoddiad yma'n ymwneud â Chynllun Benthyciad Busnes Covid-19 Cymru (CBBCC) a gwblhawyd ddiwedd mis Gorffennaf. O dan y cynllun hwn roedd tua 1,332 o fusnesau wedi manteisio ar y ddarpariaeth benthyciad busnes, gyda £92m wedi'i ymrwymo, a chyda hyn yn gysylltiedig â chyfanswm amcangyfrifedig o 16,058 o swyddi wedi'u diogelu. Roedd hyn yn cyfateb i gyfartaledd o ychydig dros £69,069 fesul cwmni a gynorthwyir. Ar gyfartaledd ym mhob busnes gyda chymorth CBBCC, diogelwyd tua 12 o swyddi. Ar gyfartaledd roedd pob swydd a ddiogelir yn gysylltiedig â £5,729 o gyllid benthyciad. **Fodd bynnag, mae'n hanfodol nodi bod hyn yn wahanol i gyllid Ariannu Cadernid Economaidd eraill gan mai benthyciadau oedd y rhain ac nid grantiau.**²³

At hynny:

- Mae dosbarthiad diwydiant cyllid CBBCC yn dra gwahanol i ymyriadau CCE eraill.
- Mae maint cyfartalog y cwmni sy'n elwa o CBBCC yn wahanol i ymyriadau CCE eraill. Gwelir hyn yn fwyaf amlwg ym maint cyfartalog benthyciadau, o'i gymharu â maint cyfartalog y grant a gynigir yn ystod ymyriadau CCE Covid-19 Cam 1 a Cham 2. Er enghraifft, roedd maint cyfartalog y benthyciad fel arfer fwy na phedair gwaith yn fwy na'r cymorth grant a gynigwyd i bob cwmni, ac mae hyn yn adlewyrchu'r dibenion gwahanol iawn sy'n sail i'r cyllid benthyciad.

3.2. Cyllid CBBCC fesull diwydiant Cymru

Roedd cyllid CBBCC wedi cefnogi 1,332 o fusnesau erbyn diwedd mis Gorffennaf 2020 (Ffigur 19). Roedd tua 11% o'r cwmnïau a gefnogwyd ym maes gweithgynhyrchu, a chydag adeiladu,

cyfanwerthu a manwerthu, gwasanaethau proffesiynol a llety a gwasanaethau bwyd gyda'i gilydd yn cyfrif am dros 60% o nifer y cwmnïau a gefnogir o dan CBBCC.

²³ Mater ymchwil arall yw a allai rhai cwmnïau fod wedi newid eu hanghenion cyllido yn CBBCC ac allan o fenthyca masnachol drutach.

Ffigur 19.

Dosbarthiad diwydiant o gyllid CBBCC

	Cwmnïau, % o'r cyfanswm	Cyllid, % o'r cyfanswm	Swyddi a ddiogelwyd gan CBBCC	Swyddi a ddiogelwyd % o'r cyfanswm	Swyddi a gefnogir (LIA + RhA)	Swyddi a gefnogir (LIA + RhA) % cyfanswm
Cynradd	1.8	1.9	140	0.9	315	1.7
Gweithgynhyrchu	10.5	13.1	2,217	13.8	2,701	14.1
Adeiladu	14.1	17.0	2,190	13.6	2,563	13.4
Cyfanwerthu a Manwerthu	15.0	15.8	2,311	14.4	2,639	13.8
Trafnidiaeth	2.3	2.3	366	2.3	478	2.5
Llety / bwyd	14.3	13.3	2,994	18.6	3,272	17.1
Cyhoeddi, TGCh, Telathrebu.	3.2	2.8	411	2.6	649	3.4
Cyllid ac Yswiriant.	2.8	2.4	283	1.8	318	1.7
Eiddo tiriog	2.4	2.2	169	1.1	201	1.1
Gwasanaethau proffesiynol	18.8	19.1	2,866	17.9	3,607	18.9
Gweinyddiaeth gyhoeddus	0.1	<0.1	3	<0.1	3	0.02
Addysg	1.5	0.8	300	1.9	304	1.6
Iechyd dynol	3.1	2.6	544	3.4	690	3.6
Gwasanaethau eraill	10.1	6.7	1,264	7.9	1,358	7.1
Cyfanswm	100	100	16,058	100	19,098	100

Mae Ffigur 19 hefyd yn dangos, er bod benthyciadau CBBCC wedi gweithio i ddiogelu ychydig dros 16,000 o swyddi, roedd y busnesau hynny a dderbyniodd gymorth benthyciad yn cyflogi bron i 19,100 o bobl mewn gwirionedd.

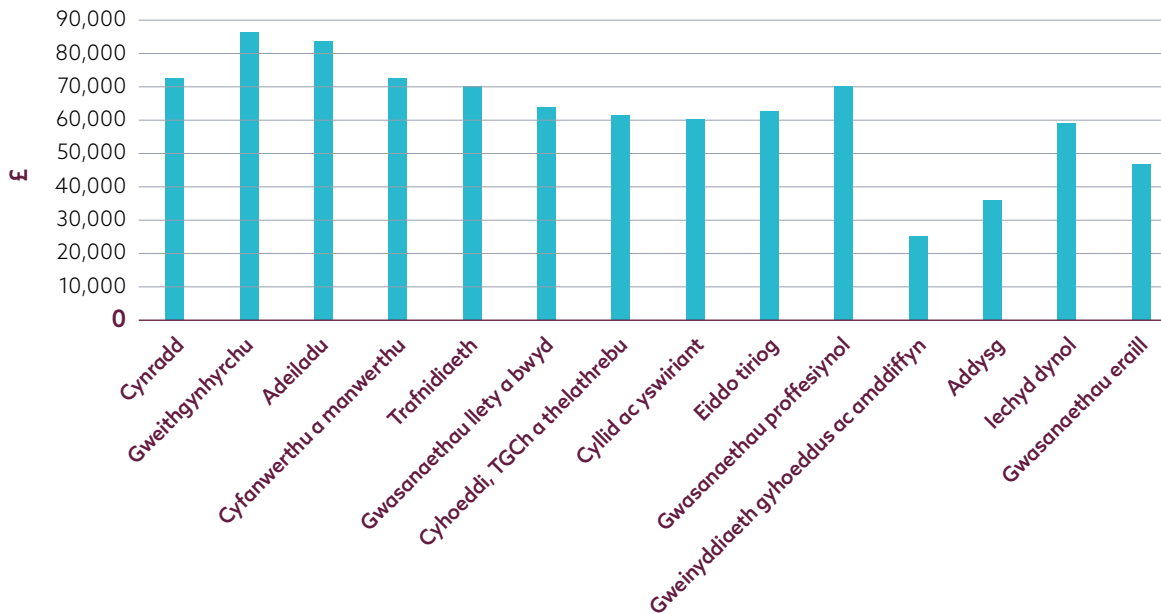
Yn gyffredinol, mae cyfran y cyllid CBBCC gan gwmnïau a chyllid yn weddol gyfartal yn yr ystyr mai'r sectorau hynny sydd â'r nifer fwyaf o gwmnïau sy'n eu derbyn oedd y rhan fwyaf o'r cyllid benthyciad. Er enghraifft, roedd gweithgynhyrchu yn 10.5% o gyfanswm y cwmnïau a dderbyniodd y cyllid, tua 13% o gyfanswm y cyllid, a 14% o'r swyddi wedi'u diogelu. Mae rhai gwahaniaethau yn y swyddi a ddiogelir sy'n gysylltiedig yn gymesur â'r

cyllid benthyciad ond gyda hyn i raddau helaeth oherwydd y gwahanol ddwyster llafur mewn sectorau. Er enghraifft, derbyniodd gwasanaethau llety a bwyd 13.3% o arian y benthyciad ond roeddent yn cyfrif am 18.6% o gyfanswm y swyddi a ddiogelwyd. Roedd adeiladu mwy cyfalaf-ddwys yn cyfrif am 17% o'r cyllid a 13.6% o'r swyddi a ddiogelwyd.

Mae Ffigur 20 yn datgelu'r cyllid cyfartalog fesul cwmni yn ôl diwydiant. Yma derbyniodd cwmnïau gweithgynhyrchu ac adeiladu dros £80,000 ar gyfartaledd mewn cyllid benthyciad CBBCC. Yn gyffredinol, cafodd diwydiannau gwasanaethau lefelau is o gymorth benthyciad.

Ffigur 20.

Cyllid cyfartalog CBBCC (£000oedd) fesul cwmni diwydiant a gynorthwywyd

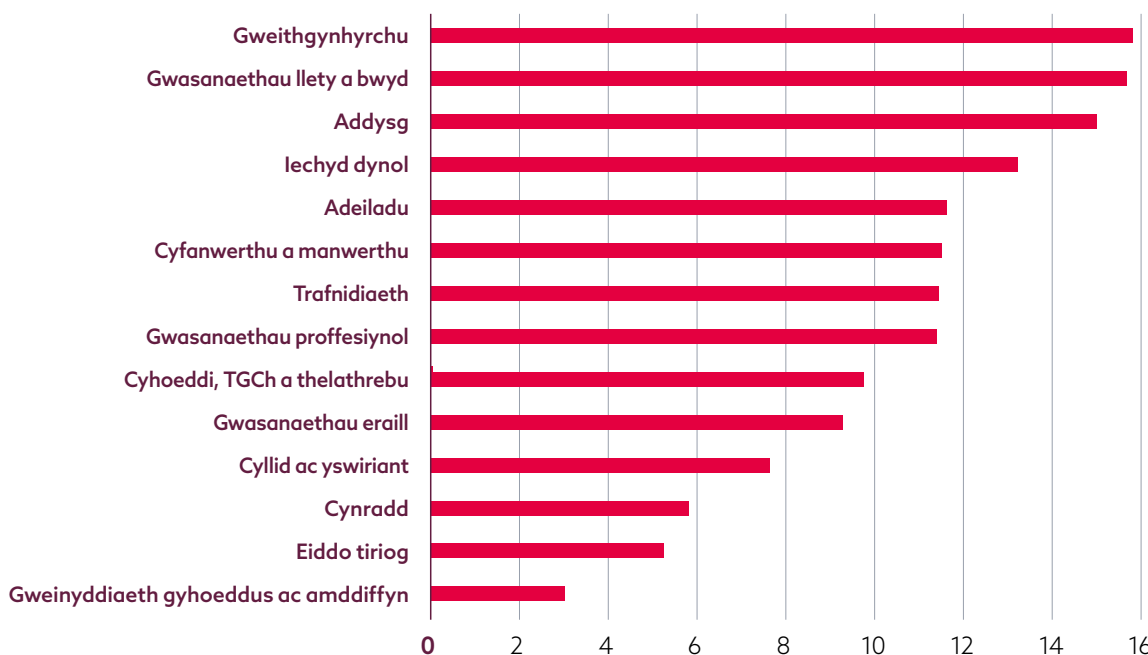

Mae Ffigur 21 yn datgelu gwahaniaethau mawr yn nifer cyfartalog y swyddi a ddiogelir gan grŵp diwydiant. Yn achos gweithgynhyrchu, diogelwyd

bron i 16 o swyddi i bob cwmni, gan ostwng i rhwng 5 ac 8 mewn sectorau fel eiddo tiriog, cyllid ac yswiriant.

Ffigur 21.

Swyddi cyfartalog CBBCC a ddiogelir yn ôl diwydiant

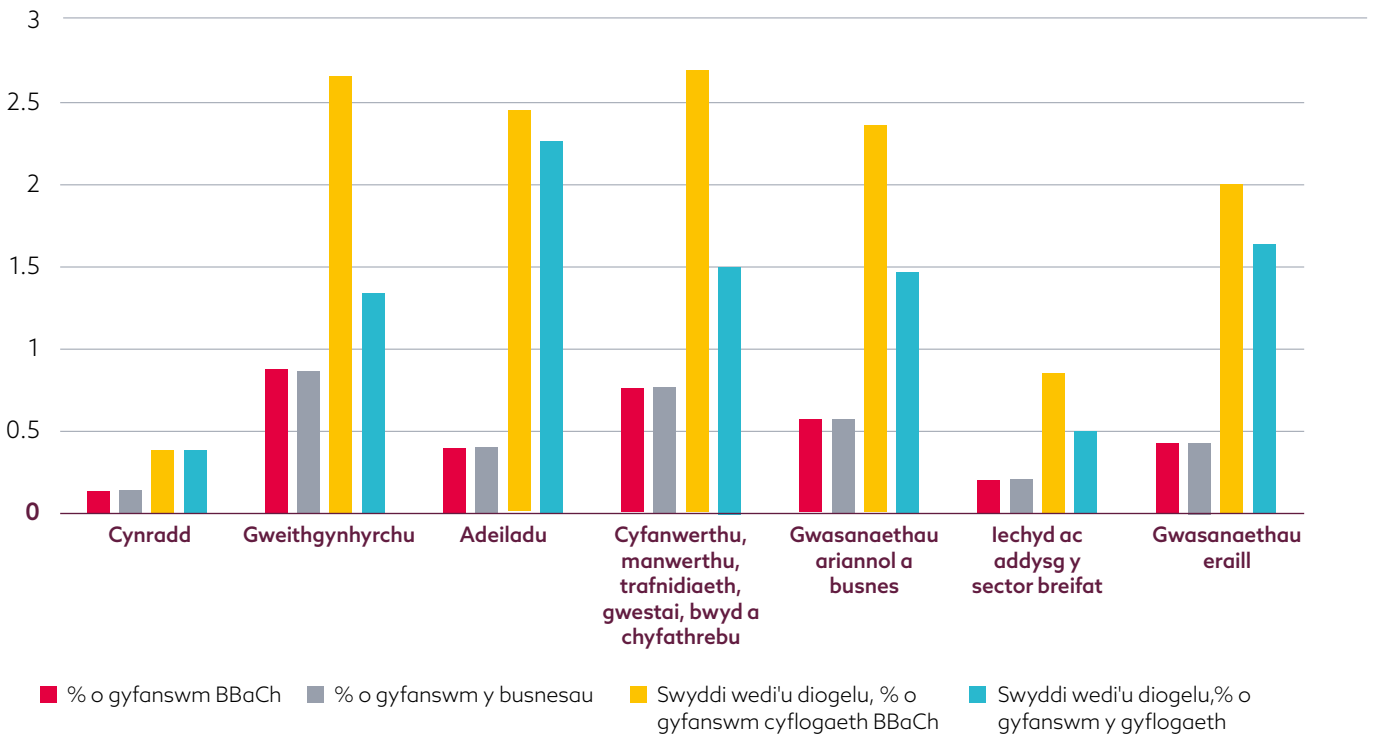

Yn debyg i'r dadansoddiad a wnaed ar gynlluniau grant Cam 1 a 2 Covid-19 CCE, mae'n ddefnyddiol amcangyfrif sut mae'r cymorth benthyciad o ran cwmnïau a chyflogaeth yn cymharu â chyfansymiau cyffredinol Cymru. Sylwch hefyd y gwnaed cais am lawer o fenthyciadau CBBCC gan gwmnïau nad oeddent wedi derbyn naill ai cymorth Cam 1 neu 2 Covid-19 CCE. Mae Ffigur 22

yn datgelu, yn hyn o beth, bod CBBCC wedi helpu i ddiogelu dros 2.5% o swyddi gweithgynhyrchu busnesau bach a chanolig yng Nghymru, ac wedi cynorthwyo rhwng 0.5% a 1.0% o fusnesau bach a chanolig Cymru mewn gweithgynhyrchu. Yn yr un modd ym maes adeiladu, ac yn y sectorau cyfanwerthu ac ati, diogelwyd bron i 2.5% o gyflogaeth BBaCh.

Ffigur 22.

Arwyddocâd cyllid CBBCC o ran cyfanswm gweithgaredd y diwydiant yng Nghymru

3.3. Cyllid benthyciad CBBCC yn ôl ardal awdurdod lleol

Mae Ffigur 23 yn dangos dosbarthiad awdurdodau lleol o gyllid CBBCC. Derbyniodd cwmnïau mewn ardaloedd awdurdodau lleol mwy fel Caerdydd, Abertawe a RhCT yn agos at

30% o gymorth benthyciad CBBCC cyffredinol. Derbyniodd cwmnïau yng Nghaerdydd 15.9% o gyllid CBBCC gyda Chaerdydd yn cyfrif am oddeutu 16.4% o gyflogaeth Cymru.

Ffigur 23.

Dosbarthiad CBBCC yn ôl ardal awdurdod lleol Cymru

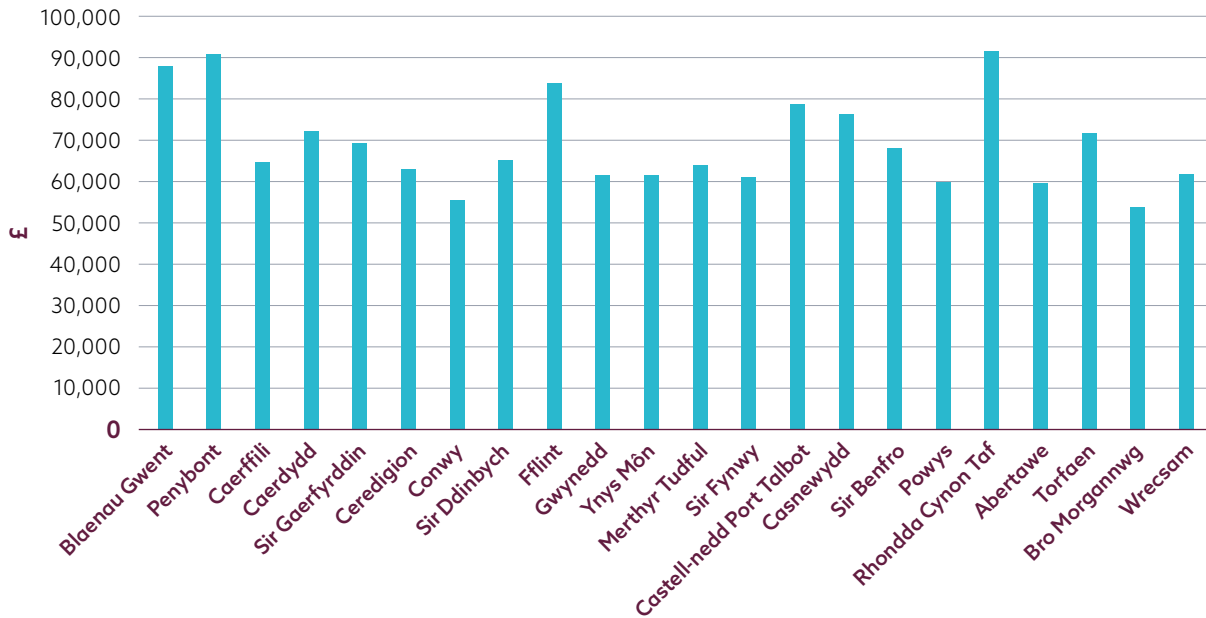
Rhanbarth	Nifer y cwmnïau	Cwmnïau% o'r cyfanswm	Cyllid (£ m)	Cyllid,% cyfanswm	Swyddi wedi'u diogelu	Swyddi a ddiogelir % cyfanswm
Blaenau Gwent	11	0.8	0.97	1.1	205	1.3
Pen-y-bont ar Ogwr	51	3.8	4.65	5.1	978	6.1
Caerffili	63	4.7	4.09	4.4	990	6.2
Caerdydd	202	15.2	14.6	15.9	2199	13.7
Caerfyrddin	101	7.6	7	7.6	1198	7.5
Ceredigion	32	2.4	2.02	2.2	253	1.6
Conwy	103	7.7	5.71	6.2	820	5.1
Sir Ddinbych	47	3.5	3.06	3.3	472	2.9
Sir y Fflint	46	3.5	3.86	4.2	578	3.6
Gwynedd	56	4.2	3.45	3.8	885	5.5
Ynys Môn	41	3.1	2.53	2.8	551	3.4
Merthyr Tudful	19	1.4	1.22	1.3	208	1.3
Mynwy	41	3.1	2.5	2.7	414	2.6
Castell-nedd PT	41	3.1	3.23	3.5	758	4.7
Casnewydd	49	3.7	3.75	4.1	673	4.2
Penfro	80	6.0	5.47	5.9	915	5.7
Powys	53	4.0	3.18	3.5	367	2.3
Rhondda CT	66	5.0	6.03	6.6	924	5.8
Abertawe	92	6.9	6.34	6.9	1439	9.0
Torfaen	31	2.3	2.22	2.4	506	3.2
Bro Morgannwg	65	4.9	3.5	3.8	408	2.5
Wrecsam	42	3.2	2.6	2.8	317	2.0
Cyfanswm	1,332	100	92	100	16,058	100

Mae Ffigur 24 yn datgelu'r cyllid cyfartalog fesul cwmni â chymorth benthyciad gan awdurdod lleol. Mae gwahaniaethau amlwg yma gyda hyn yn cael ei egluro'n rhannol o ran y gwahanol sectorau yn derbyn cymorth yn yr awdurdodau lleol unigol. Ar gyfer Pen-y-bont ar Ogwr, mae Ffigur 24 yn dangos bod gan y cwmni cyfartalog a oedd yn derbyn cymorth benthyciad ychydig

dros £90,000, gyda chwmnïau yn RhCT a Blaenau Gwent hefyd yn derbyn yn agos at £90,000 ar gyfartaledd. Derbyniodd cwmnïau ym Mro Morgannwg a Chonwy'r symiau isaf o gyllid cyfartalog ar oddeutu £55,000, ymhell islaw gwerthoedd cyfartalog y cyllid a dderbyniwyd gan gwmnïau ym Mhen-y-bont ar Ogwr, RhCT a Blaenau Gwent.

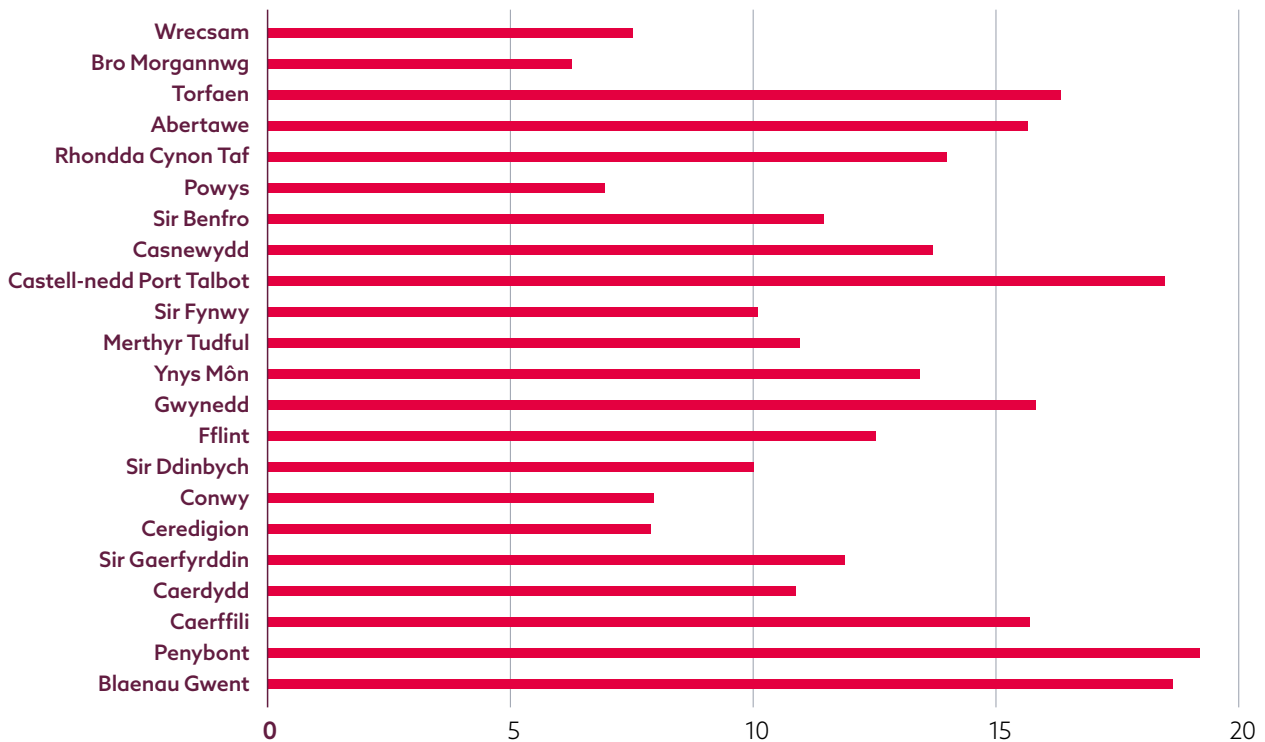
Ffigur 24.

Cyllid cyfartalog cwmni fesul benthyciad CBBCC gan awdurdod lleol, £oedd

Ffigur 25.

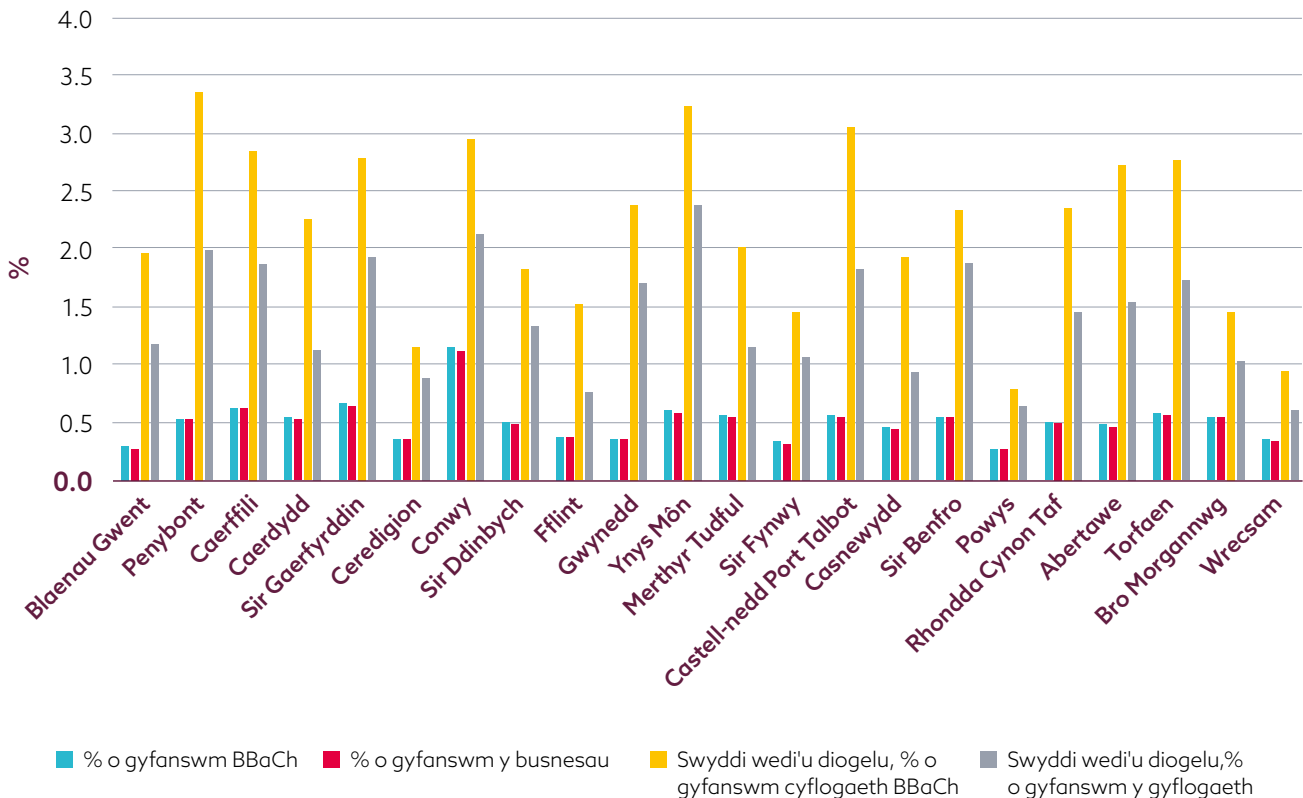
Cyflogaeth gyfartalog CBBCC fesul cwmni a ddiogelir gan awdurdod lleol

Mae Ffigur 25 yn datgelu bod Pen-y-bont ar Ogwr hefyd wedi gweld y nifer fwyaf o swyddi yn cael eu diogelu fesul cwmni gyda chymorth CBBCC gyda bron i 20 o swyddi i bob cwmni. Mae Blaenau Gwent a Chastell-nedd Port Talbot hefyd yn gwneud yn dda o ran swyddi cyfartalog a ddiogelir fesul cwmni yn ôl awdurdod lleol. Ym Mro Morgannwg a Phowys diogelwyd bron i ddim ond 6 swydd i bob cwmni â chymorth. Yn betrusgar, mae'r dadansoddiad yn awgrymu mai ardaloedd mwy anghenus yn economi Cymru a welodd lefelau uwch o gyllid cyfartalog fesul cwmni, ac o ran swyddi a ddiogelir fesul cwmni yn ôl ardal awdurdod lleol. Ar ben hynny, o ran swyddi cyfartalog a ddiogelir fesul cwmni a gynorthwyir, mae'n amlwg bod mwy o ardaloedd gwledig (h.y. Bro Morgannwg, Ceredigion, Powys a Chonwy) yn tueddu i fod wedi ennill cymorth benthyciad mewn cwmnïau sydd â chyflogaeth a ddiogelir lai.

Mae Ffigur 26 yn archwilio lefelau cymorth benthyciadau a swyddi cysylltiedig a ddiogelir mewn perthynas â maint cymharol ardaloedd awdurdodau lleol. Mae hyn yn dangos, o ran swyddi a ddiogelir fel canran o gyfanswm y gyflogaeth ym mhob ardal awdurdod lleol, mai rhannau mwy anghenus o'r rhanbarth sydd wedi tueddu i ennill mwy o gefnogaeth. Er enghraifft, roedd swyddi a ddiogelwyd ym Mhen-y-bont ar Ogwr, Caerffili, Sir Gaerfyrddin, Conwy, Ynys Môn, Castell-nedd-Port Talbot a Torfaen (ac Abertawe) yn cynrychioli mwy na 2.5% o awdurdodau lleol mewn cyflogaeth mewn busnesau bach a chanolig. Ym Mhowys a Wrecsam mae'r un ffigur yn is na 1%.

Ffigur 26.
Arwyddocâd cyflogaeth awdurdodau lleol o gyllid CBBCC

3.4. Gwybodaeth ddemograffig

Yn olaf yn yr adran hon, roedd data CBBCC yn darparu gwybodaeth mewn perthynas â chyfansoddiad rhyw perchnogion cadarn a nodweddion BAME. Mae Ffigur 27 yn datgelu, o gyfanswm y cwmnïau a gefnogwyd, roedd tua 9.5% mewn perchnogaeth benywaidd yn unig, gyda 43.9% o berchnogaeth gymysg

dynion a menywod. Roedd tua 8.4% o gwmnïau â chymorth o dan berchnogaeth BAME. Mae hyn yn awgrymu bod CBBCC wedi cynorthwyo perchnogion llai o fenywod na CCE Cam 1 Covid, ond cyfran debyg o gwmnïau sy'n eiddo i fentergarwyr BAME.

Ffigur 27.
Gwybodaeth ddemograffig CBBCC

	Cwmnïau a gefnogwyd	% o gyfanswm y cwmnïau a gefnogwyd
Perchnogaeth gwrywod yn unig	576	46.6
Perchnogaeth benywod yn unig	118	9.5
Perchnogaeth gymysg	542	43.9
	Cwmnïau a gefnogwyd	% o gyfanswm y cwmnïau a gefnogwyd
Perchnogaeth BAME	48	8.4
Perchnogaeth nad yw'n BAME	518	91.6

Mae Ffigur 28 yn darparu gwybodaeth ddemograffig ac am yr iaith Gymraeg mewn perthynas â derbynwyr CBBCC. O ran dosbarthiad oedran perchnogion busnes, mae Ffigur 28 yn datgelu bod 51.4% yn y grŵp oedran 45-65 oed. Fodd bynnag, mae'r Ffigur hefyd yn dangos bod nifer fawr o fentergarwyr iau wedi cael

cymorth gan CBBCC gyda 5.3% o berchnogion busnes o dan 24 oed. Yn hyn o beth mae CBBCC wedi cael yr effaith o gyflwyno nifer fawr o fentergarwyr newydd i Fanc Datblygu Cymru. At hynny, mae'r data demograffig yn datgelu bod 5% o berchnogion cwmnïau yn anabl a 22% o berchnogion busnes yn gallu siarad Cymraeg.

Ffigur 28.
Dosbarthiad oedran, anabledd a sgiliau Cymraeg perchnogion cwmnïau a gefnogwyd

	% perchnogion
0-24 mlwydd oed	5.3%
25-44 mlwydd oed	34.3%
45-65 mlwydd oed	51.4%
65-74 mlwydd oed	7.1%
+75 mlwydd oed	1.9%
	% y cwmnïau a gefnogwyd lle'r oedd y perchennog yn anabl
Anabledd	4.9%
	% y cwmnïau y gall o leiaf un o'u perchnogion -
Ddeall Cymraeg	32.1%
Siarad Cymraeg	22.2%
Ddarllen Cymraeg	17.9%
Ysgrifennu Cymraeg	15.3%

4.1 Data ar gael

Fel y datgelwyd yn adran agoriadol yr adroddiad hwn, mae'r data sydd ar gael ar y Grantiau Cyfraddau Annomestig (y prif gynllun sy'n dod i ben ar Fehefin 30ain 2020) yn fwy cyfyngedig na'r hyn sydd ar gael ar gyfer ymyriadau eraill a ystyrir h.y. cael eu cyfyngu i faint y grant,

lleoliad a'r math o adeilad. Yma mae'r ffocws ar gyfanswm y cyllid yn ôl ardal eang. Sylwch fod y grant GCAn wedi'i seilio ar adeiladau yn hytrach na sefydliadau neu gwmnïau fel nad yw'n bosibl cyfateb nifer y taliadau â chyfanswm y cwmnïau sydd wedi'u cefnogi.

4.2 Symiau cyfanredol yn ôl ardal awdurdod lleol

Mae Ffigur 29 yn datgelu'r symiau a roddwyd i eiddo gan awdurdod lleol. Mae Ffigur 29 yn datgelu y gwnaed ychydig dros 64,000 o daliadau

ar wahân, gyda chwmnïau a sefydliadau yn derbyn bron i £770m o arian trwy'r cynllun hwn.

Ffigur 29.
Grantiau CAn yn ôl Ardal Awdurdod Lleol

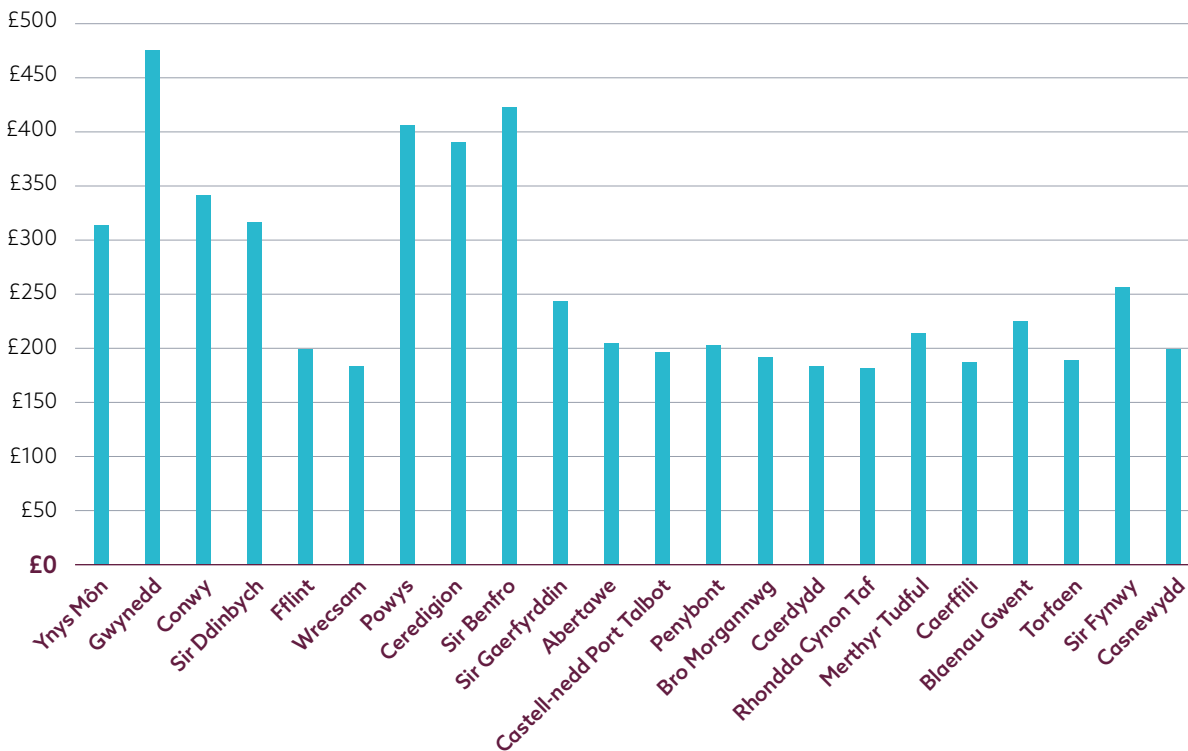
	Grant 1: 25k		Grant 2: 10k		CYFANSWM 1+ 2 GCAn	
	Nifer y taliadau a wnaed	Gwerth y taliadau a wnaed (£ m)	Nifer y taliadau a wnaed	Gwerth y taliadau a wnaed (£ m)	Nifer y taliadau a wnaed	Gwerth y taliadau a wnaed (£ m)
Ynys Môn	179	4.47	1,750	17.50	1,929	21.97
Gwynedd	525	13.12	4,590	45.90	5,115	59.02
Conwy	461	11.53	2,865	28.39	3,326	39.91
Sir Ddinbych	298	7.45	2,290	22.90	2,588	30.35
Sir y Fflint	344	8.60	2,272	22.75	2,616	31.35
Wrecsam	259	6.46	1,849	18.49	2,108	24.95
Powys	515	12.78	3,987	40.74	4,502	53.52
Ceredigion	320	8.00	2,032	20.32	2,352	28.32
Sir Benfro	487	12.18	4,103	41.00	4,590	53.17
Sir Gaerfyrddin	418	10.45	3,573	35.73	3,991	46.18
Abertawe	667	16.68	3,357	33.57	4,024	50.25
Castell-nedd Port Talbot	236	5.90	2,229	22.29	2,465	28.19
Pen-y-bont ar Ogwr	377	9.43	2,039	20.39	2,416	29.82
Bro Morgannwg	343	8.56	1,715	17.15	2,058	25.70
Caerdydd	1,171	29.28	3,859	38.58	5,030	67.86
Rhondda Cynon Taf	412	10.30	3,353	33.53	3,765	43.83
Merthyr Tudful	159	3.97	901	8.99	1,060	12.95
Caerffili	310	7.75	2,645	26.45	2,955	34.20
Blaenau Gwent	109	2.72	1,310	13.09	1,419	15.81
Torfaen	165	4.13	1,373	13.73	1,538	17.85
Sir Fynwy	357	8.93	1,529	15.28	1,886	24.21
Casnewydd	373	9.30	2,120	21.18	2,493	30.48
Cymru	8,485	£211.92	55,741	£557.93	64,226	£769.85

Mae dosbarthiad y grantiau GCAn yn hollol wahanol i ddsbarthiad yr ymyriadau eraill a gwmpesir yn yr adroddiad hwn. Yn benodol, aeth symiau cymharol fawr o'r arian GCAn i Bowys (£53.5m a thua 7% o'r cyfanswm) a Gwynedd (£59m a thua 7.6% o'r cyfanswm). Buddiolwr mwyaf yr awdurdod lleol oedd Caerdydd a dderbyniodd yn agos at £68m. Mae'n amlwg bod y dosbarthiad yn adlewyrchu presenoldeb eiddo cymwys y mae busnesau a sefydliadau yn eu meddiannu, yn enwedig mewn sectorau sy'n gwasanaethu gofynion twristiaeth.

Mae Ffigur 30 yn datgelu rhywbeth o ddsbarthiad cymharol y grantiau GCAn, gan ddatgelu'r symiau a dderbyniwyd ym mhob awdurdod lleol fesul 1000 o bobl yn ardal yr awdurdod lleol. Fel uchod, mae hyn yn datgelu'r symiau cymharol fawr a dderbyniwyd mewn cysylltiad ag adeiladau mewn ardaloedd awdurdodau lleol gwledig fel Gwynedd, Powys, Ceredigion a Sir Benfro gyda'r ardaloedd hyn â chyfran fwy o adeiladau yn gymwys ar gyfer lefel uwch y grant. Roedd mwy o awdurdodau lleol trefol yn tueddu i dderbyn symiau is y pen o'r boblogaeth.

Ffigur 30.

Grantiau CAn - Symiau a dderbyniwyd fesul 1000 o'r Boblogaeth

Mae Ffigur 31 yn ceisio symleiddio'r deunydd yn Ffigur 30 sy'n cydgrynhoi'r data yn ôl tri rhanbarth Llywodraeth Cymru. Unwaith eto yma mae hyn yn datgelu'r swm cymharol fawr o arian a dderbyniwyd gan sefydliadau sydd

ag adeiladau yng Nghanolbarth a De-orllewin Cymru hy ychydig dros hanner y grantiau GCAn, a gyda nifer fawr o sefydliadau yng Nghanolbarth a De-orllewin Cymru yn derbyn y lefel uwch o grantiau GCAn.

Ffigur 31.

Dosbarthiad y grantiau GCAn gan ranbarth Llywodraeth Cymru

	Grant 1: 25k		Grant 2: 10k		Cyfanswm 1 & 2 CAn	
	Nifer y taliadau a wnaed	Gwerth y taliadau a wnaed (£)	Nifer y taliadau a wnaed	Gwerth y taliadau a wnaed (£)	Nifer y taliadau a wnaed	Gwerth y taliadau a wnaed (£)
Gogledd Cymru	2066	51.6	15616	155.9	17682	207.5
Canolbarth De-orllewin Cymru	2643	66.0	19281	193.6	21924	259.6
De-ddwyrain Cymru	3776	94.3	20844	208.4	24620	302.7
Cymru	8485	211.9	55741	557.9	64226	769.8
% o'r cyfanswm						
Gogledd Cymru	24.3	24.4	28.0	27.9	27.5	27.0
Canolbarth De-orllewin Cymru	31.1	31.1	34.6	34.7	34.1	33.7
De-ddwyrain Cymru	44.5	44.5	37.4	37.3	38.3	39.3

4.3. Derbynwyr yn ôl Math o Eiddo

O fewn data'r awdurdod lleol ar grantiau GCAN mae nifer fawr iawn o fathau o adeiladau a gyda data anghyflawn mewn rhai ardaloedd. Fodd bynnag, er mwyn rhoi blas o'r mathau o eiddo sydd wedi cael cymorth, mae Ffigur 32 yn ceisio agregu mathau o eiddo yn ôl y sector eang o fusnesau sy'n eu derbyn, er enghraifft dwy ardal awdurdod lleol. Y rhain yw Conwy a Merthyr

Tudful. Ar gyfer Conwy roedd tua thraean o arian y GCAN yn canolbwyntio ar dwristiaeth a llety, gyda 30% arall mewn cyfanwerthu a manwerthu. I Ferthyr gyda llai o gwmnïau sy'n wynebu twristiaeth a hamdden, roedd llawer mwy o'r adeiladau a gynorthwywyd ym maes cyfanwerthu a manwerthu, a gwasanaethau.

Ffigur 32.

Dosbarthiad Cyllid Cyfradd Busnes Conwy a Merthyr Tudful (%)

	Derbynwyr £10k	Derbynwyr £25k ²⁴	Cyfanswm derbynwyr
Conwy			
Gweithgynhyrchu	0.3	-	0.3
Cyfanwerthu a manwerthu	29.0	39.7	30.4
Cyllid	1.0	-	0.9
Gwasanaethau	23.2	21.8	23.0
Twristiaeth a llety.	32.4	36.6	32.9
Eraill	14.0	1.9	12.5
Merthyr Tudful			
Gweithgynhyrchu	0.3	38.3	0.4
Cyfanwerthu a manwerthu	38.6	39.3	38.7
Cyllid	0.4	-	0.4
Gwasanaethau	47.5	34.5	45.6
Twristiaeth a llety.	12.9	23.8	14.5
Eraill	0.3	1.2	0.4

²⁴ Sylwch nad oedd y grantiau mwy o £25,000 ar gael yn gyffredinol ar gyfer cwmnïau gweithgynhyrchu a chyllid.

5.1 Penawdau

Mae'r adroddiad hwn yn ffurfio cam cyntaf rhaglen ymchwil barhaus i ymchwilio i effeithiolrwydd ymyriadau sector cyhoeddus i gefnogi busnesau yng Nghymru sydd wedi cael eu heffeithio gan y pandemig coronafeirws. Mae graddfa a chyflymder yr ymyriadau wedi bod yn ddigynsail, gyda chwmnïau yng Nghymru yn derbyn grantiau gan Lywodraethau'r DU a Chymru. Yn ogystal, mae busnesau yng Nghymru wedi cael mynediad at gronfeydd benthyciadau penodol, trwy Fanc Busnes Prydain a Banc Datblygu Cymru. Mae'n bwysig cydnabod cyflymder yr ymyriadau yng Nghymru, gyda'r cynlluniau cyllido yn cael eu datblygu a'u cyflawni dros gyfnod o 4-5 mis yn ystod 2020.

Mae'r gefnogaeth a ddarperir gan Lywodraeth Cymru, yn enwedig trwy elfennau o'r Gronfa Cadernid Economaidd wedi cael effeithiau mesuradwy o ran diogelu a chefnogi cyflogaeth yn rhai o'r diwydiannau yr effeithiwyd arnynt waethaf yng Nghymru. Gyda'i gilydd mae cynlluniau Cam 1, 2 a CBBCC CCE wedi buddsoddi tua £295m. Yn ogystal, gwnaed £770m o daliadau trwy'r Grantiau GCAN. Mae'n bwysig nodi yma bod yr offer cyllidol sydd ar gael i Weinidogion Cymru yn fwy cyfyngedig na'r rhai sydd ar gael ar lefel Llywodraeth y DU ac mae'r symiau a wariwyd neu a fuddsoddiwyd yn sylweddol yng ngoleuni maint yr economi ranbarthol. Roedd ymyrraeth amserol yn holl bwysig, yn enwedig o ystyried y problemau a oedd yn wynebu busnesau yng Nghymru yn

ail a thrydydd chwarter 2020. Mae'r dystiolaeth gan fuddiolwyr yn datgelu bod lefelau sylweddol o gyflogaeth yng Nghymru wedi cael eu gwarchod, gyda'r ymyriadau o dan arweiniad Cymru yn darparu cefnogaeth ychwanegol a mwy amrywiol na hynny a gynigir o dan y Cynllun Cadw Swyddi o dan arweiniad y DU neu Gynllun Cymorth Incwm Hunangyflogaeth.

Mae'r adroddiad hwn hefyd wedi datgelu bod Llywodraeth Cymru a Banc Datblygu Cymru wedi arwain cefnogaeth, boed hynny o ran grant neu fenthyciadau, nid yn unig yn cefnogi ystod eang o weithgaredd diwydiant, ond hefyd wedi gweithio i gefnogi busnesau yn rhai o'rannau mwy anghenus o'r economi ranbarthol. Ar ben hynny, mae'r gefnogaeth wedi bod yn canolbwyntio ar fusnesau llai a micro a oedd yn llai abl o oresgyn heriau ariannol argyfwng Covid-19.

Mae'r dadansoddiad yn yr adroddiad hwn hefyd yn awgrymu y gallai effeithiau ehangach y gefnogaeth fod yn sylweddol, gyda miloedd llawer o swyddi'n cael eu cefnogi'n anuniongyrchol mewn cwmnïau cysylltiedig trwy effeithiau cadwyn gyflenwi ac effeithiau gwariant cyflog. Darparodd llawer o gwmnïau sylwebaeth yn eu ceisiadau ar eu heffeithiau ehangach yng Nghymru, gan gyfeirio at eu buddion cadwyn gyflenwi, hyfforddiant a chymunedol. Yma ceir y cafeaf gwerthuso arferol y gallai'r gefnogaeth a gynigiwyd fod wedi cynorthwyo cwmnïau a fyddai wedi ymdopi â'r amodau busnes tlotach.

5.2 Argymhellion cychwynnol

Mae'r adroddiad hwn wedi nodi nifer o ystyriaethau gyda'r data a'r dadansoddiad y mae angen mynd i'r afael â hwy yng nghamau'r rhaglen ymchwil yn y dyfodol, yn ogystal â meysydd potensial defnyddiol eraill ar gyfer ymchwilio a fyddai'n gwella dealltwriaeth o effeithiolrwydd yr ymyriadau.

Amlinellir y rhain isod:

- Bydd angen mynd i'r afael â gwahaniaethau yn y data a gesglir trwy CBBCC ac elfennau eraill y CCE mewn ymyriadau yn y dyfodol oherwydd fe fydd hyn o gymorth yn y broses werthuso. Un enghraifft yw'r angen i Lywodraeth Cymru a'i rhanddeiliaid i sicrhau safoni o ran sut mae gweithgareddau'n gysylltiedig â chodau Dosbarthiad Diwydiannol Safonol (DDS). Un mater allweddol yma yw bod ymgeiswyr am grantiau a benthyciadau yn aml yn ansicr ym mha grwpiau diwydiant y maent mewn gwirionedd. Fel rhan o'r prosesau ymgeisio, gellir rhoi tablau chwilio cynhwysfawr i'r buddiolwyr fel y gallant hunan-godio yn fwy effeithlon o ran ymhle y mae eu prif weithgareddau fel cwmnïau yn gorwedd o ran Dosbarthiad Diwydiannol Safonol.
 - Mae potensial cryf yn elfennau'r gwerthusiad yn y dyfodol i olrhain cynnydd cwmnïau sydd wedi cael cymorth ar wahanol lefelau yn erbyn carfannau heb eu trin. Gellir cyflawni hyn trwy ddefnyddio data Tŷ'r Cwmnïau a'r Gofrestr Busnes Rhyng-adrannol.
 - Disgwylir i gam nesaf y broses werthuso gynnwys arolwg o gwmnïau sydd wedi derbyn cymorth. Yn yr arolwg hwn bydd yn bwysig **archwilio sut roedd gwahanol ymyriadau yn gweithio law yn llaw i amddiffyn cyflogaeth.**
- Bydd hyn yn heriol oherwydd bod ymyriadau newydd yn parhau i ddigwydd ym mhedwerydd chwarter 2020, a ysgogwyd gan Lywodraethau'r DU a Chymru. Mae hyn yn gwneud y broses o ddatgysylltu effeithiau yn anoddach a sefydlu problemusrwydd ymyriadau unigol.
- Gallai fod gwerth gwirioneddol yng ngham nesaf y gwerthusiad mewn **tystiolaeth achos fanylach** o sut mae cwmnïau wedi defnyddio cymorth a beth yn union sydd wedi'i ddiogelu. Yn ogystal, gellid nodi sectorau diddordeb penodol ar gyfer ymchwilio yn fanylach i ddata a ddarparwyd eisoes (gan gynnwys y wybodaeth destun am ddim ar ffurflenni cais CCE).
 - Mae'r dadansoddiad yn yr adroddiad hwn wedi canolbwyntio ar ymgeiswyr llwyddiannus o dan brif elfennau CCE. Mae yna her hefyd i archwilio'r **ymgeiswyr rheini oedd yn aflwyddiannus**, a sefydlu patrymau mewn cymhwysiad aflwyddiannus gan ddiwydiant a daearyddiaeth.
 - Mae'r dadansoddiad yn datgelu cefnogaeth gweithgaredd economaidd mewn sectorau llafur-ddwys sy'n dangos lefelau is o gynhyrchiant ac enillion. Nod craidd ymyriadau (o dan arweiniad y DU a Chymru) oedd cynnal ymgysylltiad economaidd pobl trwy'r argyfwng Covid-19. Wrth ddadansoddi ymhellach, bydd yn bwysig **nodi i ba raddau y mae gweithgaredd economaidd wedi'i amddiffyn mewn cwmnïau cynhyrchiant uchel mwy dwys o ran cyfalaf a oedd, cyn argyfwng Covid-19, yn masnachu'n rhyngwladol, a bydd angen i waith ddatgysylltu'r mater cymhleth o effeithiau sy'n gysylltiedig â BREXIT a'r rhai sy'n gysylltiedig â'r dirywiad economaidd.**

- Mae llawer o'r dadansoddiad yn seiliedig ar swyddi a gefnogir neu a ddiogelir ar sail lle mae unigolion yn gweithio ac nid lle maent yn byw. Mae hwn yn gafeat pwysig yn y dadansoddiad. Yn wir, gallai hyn dynnu sylw at fwy o'r budd economaidd terfynol mewn ardaloedd tlotach lle mae gweithwyr yn cymudo. Efallai y byddai yn werth ail adrodd rhywfaint o'r dadansoddiad daearyddol ar gyfer ardaloedd teithio i'r gwaith neu yn wir grwpiau o awdurdodau lleol.
- Yn olaf, byddai **gwerth gwirioneddol i gysylltu ag astudiaethau rhanbarthol ehangach mewn rhanbarthau datganoledig eraill i asesu rôl ymyriadau**, oherwydd fe fyddai hyn yn annog dysgu mwy am yr hyn sydd wedi gweithio. Hefyd, mae gwerth cymharu ymatebion o dan Covid-19 â'r rhai a ddeddfwyd mewn ymateb i drychinebau ac argyfyngau eraill. Rydym yn trafod hyn yn fwy manwl isod.

5.3 Gwaith cymharol pellach

Mae graddfa ddigynsail y pandemig, ac ymyriadau'r llywodraeth yn gwneud cymariaethau â 'digwyddiadau' blaenorol yn broblemus. Fodd bynnag, efallai y bydd rhywfaint o dystiolaeth ar effeithiolrwydd ymyriadau cymorth busnes / cyllid o ddigwyddiadau blaenorol, megis trychinebau naturiol ar raddfa fawr, a allai ddarparu rhywfaint o ganllaw ar effeithiau gwahanol gynlluniau'r llywodraeth.

Canfu adolygiad cychwynnol lenyddiaeth gyfyngedig ar gymorth busnes / ymyriadau cyllid penodol, ond gyda mwy o ymchwil gyhoeddus yn ymwneud â materion cadernid a goroesiad cadarn yn dilyn trychinebau.²⁵ Nododd peth o'r ymchwil hon nodweddiad cadarn sy'n gysylltiedig â goroesi, gan gynnwys, er enghraifft, sector, oedran, cynhyrchiant, graddfa ymyrraeth ar fusnes, hyd y cyfnod cau, yn ogystal â, mewn rhai achosion, defnyddio cymorth allanol. Lle archwiliwyd y defnydd o gymorth allanol, mae hyn wedi bod yn gyfyngedig yn gyffredinol oherwydd bod y data a gasglwyd wedi bod yn nhermau ie / na syml yn

unig ynghylch a dderbyniwyd cymorth, neu yn syml archwilir cyfrif syml o'r ffynonellau cymorth allanol a ddefnyddiwyd.

Mewn astudiaethau lle cynhwyswyd rôl cymorth allanol, canfuwyd mewn rhai achosion nad oedd yn effeithio'n sylweddol ar hyfywedd busnes tymor hir²⁶, ac mewn eraill i'r effaith negyddol ar y tebygolrwydd o adfer. Yn yr achosion hyn, awgrymwyd bod cymorth allanol ar ffurf benthyciadau wedi gweithio i gynyddu dyled, a bod defnydd trwm o gymorth yn cael ei wneud gan y busnesau hynny a oedd wedi dioddef y difrod mwyaf difrifol, ac felly o bosibl yn lleiaf tebygol o adfer.²⁷ Gellid archwilio materion o'r fath ymhellach yn achos Cymru, a bydd yn bwysig ystyried i ba raddau y mae dyled o'r fath yn ariannu cyfalaf gweithio yn hytrach na buddsoddiad, ac yna gyda'r canlyniad o fonitro cyfraddau dyled gwael tymor canolig yn agos ar gymorth benthyciadau.

Bydd cyfnodau diweddarach yr ymchwil hon yn archwilio unrhyw ganfyddiadau perthnasedd neu wersi defnyddiol i Gymru.

²⁵ Gweler er enghraifft, Baskery, E. a Miranda, J. (2018) aken by storm: business financing and survival in the aftermath of Hurricane Katrina. *Journal of Economic Geography* 18 (2018) pp. 1285-1313.

²⁶ Gweler er enghraifft, Webb, G.R., Tierney, K.J. and Dahlhamer, J.M. (2002) Predicting long-term business recovery from disaster: a comparison of the Loma Prieta earthquake and Hurricane Andrew. *Environmental Hazards*, 4, 45-58.

²⁷ Gweler er enghraifft Dahlhamer, J.M. & Tierney, K.J. (1998) Rebounding from disruptive events: Business recovery following the Northridge earthquake, *Sociological Spectrum*, 18:2, 121-141.

bancdatblygu.cymru
developmentbank.wales

Banc Datblygu Cymru ccc (Development Bank of Wales Plc) yw cwmni daliannol Grŵp sy'n masnachu fel Banc Datblygu Cymru. Mae'r Grŵp yn cynnwys nifer o is-gwmnïau sydd wedi'u cofrestru gydag enwau gan gynnwys y llythrennau cyntaf BDC. Mae Banc Datblygu Cymru ccc yn gwmni cyllid datblygu sy'n eiddo llwyr i Weinidogion Cymru ac nid yw wedi'i awdurdodi na'i rheoleiddio gan yr Awdurdod Rheoleiddio Darbodus (ARHD) na'r Awdurdod Ymddygiad Ariannol (AYA). Mae gan Banc Datblygu Cymru (Banc Datblygu Cymru ccc) dri is-gwmni sydd wedi'u hawdurdodi a'u rheoleiddio gan yr AYA. Sylwch nad yw Banc Datblygu Cymru ccc (Development Bank of Wales Plc) nac unrhyw un o'i is-gwmnïau yn sefydliadau bancio nac yn gweithredu felly. Mae hyn yn golygu nad yw'r un o'r endidau grŵp yn gallu derbyn blaendaliadau gan y cyhoedd. Gellir gweld siart strwythur cyfreithiol cyflawn ar gyfer Banc Datblygu Cymru ccc yn fan hyn bancdatblygu.cymru.